

REDACTIA

Arad, Deak Ferencz-utaza nr. 20.

ABONAMENTUL

Pentru Anstro Ungaria:
pe un an 20 cor.
pe 1/2 an 10 .
pe 1/4 an 5 .
pe o lună 2 .

N-rii de Duminecă pe an 4 coroane.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Manuscrisuri nu se înapoiază.

TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deak Ferencz-utaza nr. 20.

INSERTIUNILE:

de un sir garmond: prima dată 14 bani; a doua oară 12 bani; a treia oară 8 b. de fiecare publicațiune

Atât abonamentele, cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat 502

Scrisori nefrancate nu se primesc

Anul VII.

Număr de Duminecă

Nr. 27

Unde-i adevărul?

Suferințele poporului român durează nu de ieri, d'alaltă ieri. Nu, ci de veacuri soartea amară ni a fost parte și robii am fost pe pământul apărut cu sângele nostru.

Asta o știe între Români până și cel care altminteri doar nici Tatăl nostru nu-l știe rostii cu bună cale. O știu, fiindcă o simt și au auzit că așa au trăit și părinții și strămoșii lor, din neam în neam.

Ear suferințele ni-au venit în trecut dela — nemeși, care ni-au ținut în robie grea; relele d'acum vin asupra noastră din partea stăpânirii.

Nemeșii au fost Unguri. Stăpânirea d'acum earăși ungurească este!

Asta ear o știu toți Români.

«Budapesti Hirlyap» dă deci dovadă că nu cunoaște indestul de bine lucrurile când zice că poporul român a ajuns nemulțumit din pricina așărilor noastre, a frunțașilor care îl îndemnă să aleagă deputați români, ori a socialiștilor, care făgăduesc câte toate.

Nu, nu așa stau treburile. Ci dacă românii nostri au ascultat până și vorbările unor socialiști străini, asta-i numai dovadă despre nemulțumirile adânci în mijlocul poporului român. Numai pentru că vorbește de poverile mari, Românii de pe sate e în stare să dea ascultare până și unor Jidovi dela Budapesta, ha încă din sudoarea feței sale adună bani să plătească drumul acestor înșelători.

Ce dovedește aceasta? Că-s des-nădăjduiți, se agață și d'un fir de palu, amăgindu-se cu vorbe deșarte și crezând în tot felul de făgădueli.

«Dacă lucrurile vor merge nainte tot așa — scrie «Budapesti Hirlyap»

— între Români are să se petreacă o mare turburare. . .

De asta li-e teamă Ungurilor.

Și totuși numita foarte e superată foc că noi pășim în luptă pentru a îndrepta gândirea poporului, pentru a-l lumina că dela cine să aștepte lecuirea relelor: dela frunțașii sânge din sângele său, ear nu dela niște venetici păcătoși! Foata ungurească ar dori să nu-l vorbim poporului de pământ, ci să-l lăsăm liniștit, fără a ști de lume, să-și mănânce în colibuța sa mămăliga cu ceapă! . . . Vorba e că azi mâne bietul Român nu mai are nici colibuța; și dacă mai ține mult obladuirea vitregă d'acum, se isprăvește și cu mămăliga, pe când în aceeași vreme slujbașii unguri trimiși asupra noastră trătesc, din sudoarea poporului, în cel mai mare belșug.

Adevărul acesta îl știu și simt azi toți Români. Drept dovadă că așa este, dăm mai la vale următoarea scrisoare ce a primit dela un frunțaș din *Sepreus* întâiul nostru redactor *Russu Șirianu*:

«Mult On. D-le Redactor!»

«Cu inima plină de bucurie și mângâiere vin a Vă împărtăși, că poporul de aici — dându-le eu — numărul de Duminecă din «Tribuna Poporului» prin comuna — a venit cu mare însuflețire și plăcere articolul de fond: «Ce vor Români?» — pământ — scris de D-voastră.

«Nu mă măgulesc domnul meu, că nu mi-ar sta bine și nu aceasta ne-ar fi datorința când vă împărtășim unele ca aceste d'aici de pe la sate — aceasta ne-ar fi datorința ca se știți și D-voastră, cei-ce mult osteniți pentru cauza românească, pentru bietul popor mult încercat de soarte și hordele străine, — că nu înzădar osteniți.

«Credea, bietul popor, că de al lui e părăsit. Mai ales de când nu luam parte la alegeri, rămas-a pradă kossuthiștilor și altor păgâni, și acum mai în urmă spurcaților lipitori socialiști jidovi, care le făgăduesc tot ce nu le poate da. — Poporul

stors de toți fără milă, credul din fire — se întovărășește lor foarte ușor, dându-le apoi și cel din urmă ban, ca și pentru bietul popor s'erac jidovul străin arată mila numai și numai pentru banul și votul lui.

«Da, pentru banul lui, ca și la adunările socialiste prin comune românești, vin jidovașii cărora lucrul nu le place și truda grea, și duc sute de coroane cu ei, rișind în pământ că ce geșelt bun au cu marfa noaă.

«Aceasta e păcat strigător la cer. Neamul nostru, sângele nostru supt de lipitori străini! Hrana de toate zilele nu o are pe bună cale — poporul nost — căci îl lipsește pământul unde a fost dat a munci și puținul pământ care-l mai are, mai ca nu e al lui nici acela.

«Soartea celor fără pământ e și mai rea. Alt izvor de venit nu au decât a merge cu ziua la lucru câmpului, care nu prea mult ține, și nu e în stare să câștige atâta cât să aibă peste iarnă. Pruncuții plâng de foame și de frig, ear părinții nu au ce face, că lucrul s'a sfârșit, și cu el și mălăeșul. Hrăniți ca vai de ei, pier ca muștele, mai ales în oțică mor mulți. Chiar acum bântue în comuna noastră «tusa măgărească» între copii, care în sine nu e așa primejdioasă, însă în lipsa hranei nutritoare, copiii cruzi în toată ziua mor unul-doi; — după spusa doctorului din loc și aceia care scapă de moarte, vor rămânea nesănătoși, în oțică, fiindcă-i sunt atacate plămânile. Iată o icoană tristă a stărei de aici și peste tot a comunelor vecine.

«De lângă toate aceste, că e poporul s'erac, că e stors de toți, rămas numai cu sufletul în oase, apoi și acesta îl scoate afurisitul de plumb veninos din bieții oameni, trimițându-l pe cea lume, unde nu este nici scârbă nici suspinare, ear cel de acasă rămân orfan și în miserie, cum s'a întâmplat aici în 7 Mașu st. n. la alegerea de jude comunal. Nemulțumit cu soartea și cu atâtea fără de legi, să mai mângăie cu aceia, văzând că al lui totuși nu-l părăsește.

«Cetind ei articolul din fruntea foii din numărul «Tribunei Poporului» ziceau sârmanii: «Trăiască-l Dumnezeu pe Russu Șirianu, că bine scrie și mult bine ne voește!» Decă în numele lor vin — scriind șirele aceste — ca să-ți mulțumesc pentru

osteneala și dragostea ce o aveți pentru poporul român. Incurajat și mulțumit puteți fi, dle redactor, că *rezumat* așă în *popor curintele bune și purtătoare de grije a lor*, și Vă rog fiind asta părerea mea, văzând că ce ajută mai mult, scrieți pentru popor în toate numerile de Duminecă, totdeauna câte ceva bun și însuflețitor, așa cum numai D-voastră știți și știți siguri că scopul dorit se va implini.

Fără îndoială că așa vom face, căci ținta noastră asta este: *Să luminăm poporul*, căci numai un popor luminat este în stare să poarte o bună luptă. Eată, la *Dobra*, de ce *au învins Români* și nu s'au lăsat înfricați de suferințele a sute de geandarii și ostași! Pentru-că în fruntea lor era protopopul harnic, preoțimea întreagă, învățătorii toți și alți cărturari voinici și cu inimă caldă românească.

Orî unde aturea, iarăși numai așa vor învinge Români, dacă vor ține morțiș unul la altul și nu vor mai lăsa să pătrundă între șirele lor veneticii.

Cât despre socialiștii străini care vin prin satele românești și spun că țin la Români ca la niște frați, să li-se spună:

Frunțașii români d'asement luptă pentru scărițarea dărilor, și încă unde se poate ajuta ceva: în casa comitatului, unde la fiecare adunare duc luptă înverșunată! Frunțașii români încă doresc ca fiecare Român să-și aibă țarina lui și sunt deja 22 ani de când noi toți cerem ca fiecare Român să i-se dea dreptul de a alege deputat și în sat să alegem slujbași cum nouă ne place, ear nu după placul stăpânirii ungurești. Și să fie întrebați acei Jidovași: Veni-vor să lupte la alegeri pentru frunțașii români care vor poporului acest bine? Veni-vor să lupte, alături cu Români, împotriva bogătanilor Unguri și Jidovi, care după ce că au pământul, mai vor să fie și singuri stăpâni pe casa unde se fac legile? . . .

LA ROMA. *)

NEAPOLI. — POMPEI. — CAPRI. — FLORENȚA. — VENETIA. — LIDO. — LONDRA. — PARIS. —

RUSSU ȘIRIANU.

«Mă cuprinde dor de mare, dor de lung călătorit!»

Am cetit cartea dlui Russu Șirianu; și refrenul ce mi-a răsunat în suflet după ce-am citit el este cel pus în capul acestor șire.

Și nu cred, că vre-un suflet dornic de plăcută recreare sufletească sa nu aibă același sentiment, urmărind descrierile frumoase și expunerile bogate ale cărții despre care vorbesc.

Cronicar fidel și conștiincios, dl Russu ne face să-l urmărăm pas cu pas în frumoasa sa călătorie făcută în Italia și ne prezintă rînd pe rînd bogăția de comoară a patriei artelor, ale Canaanului sufletesc de pe acest pământ.

*) O parte din această interesantă lucrare a apărut deja în coloanete «Tribunei Poporului», tot la locul acesta și e reproducă în volumul de față.

Italia frumoasă, țeara împodobită de Dumnezeu cu tot ce poate încanta și înălța sufletul omenesc; Italia, depository bogat al creațiilor neperitoare ale geniului artistic; Italia, țeara visului și poeziei; Italia, pământul sacrelor ruine, — își deschide farmecele sinului său, sub avântul sufletului admirator și al condelui destoinic.

Conștiincios în expuneri, autorul nu întrelasă nimic ce merită să fie știut și remarcat, așa că expunerea sa e foarte instructivă.

Asupra unei ruine se oprește, și ne face să ne reamintim momente de hotărîtoare importanță istorică. . .

Dar apoi, se perde earăși în fantasii și visări, în fața unei pânze de Rafael ori Coregio. . . Ear în fața lui Moise, cum ni-l descrie, par'că îmi vine să esclăm cu Michel Angelo:

«Vorbește, Moise!»

Cerul din Neapoli, Marea dela Lido, grădinile dela Capri, — toate respiră a farmec. . .

Museele din Roma și Florența, Venetia «zina mării», — în ori ce colț e numai artă. . .

Vieța pe lagune, pe pietele Romei, bulevardele orașelor italiene, în gări și por-

turi, toate poartă timbrul caracteristic al unei țări a artelor, al unui popor artist, al centrului admirațiunei neamurilor.

Grandioasele ruine, care bravat-au ascuțitul dintelui vremii, toate vorbesc de mărirea trecută, — și sufletul ni-se înălță la gândul strălucitei descendențe a neamului nostru.

Mărețele biserici, temple și domuri, din metropola catolicismului, sunt tot atâtea clădiri epocale, în care cele mai mari genii artistice și-au depus prinsoșul muncii, vieții și credinței.

Autorul nu odată e răpit de sentiment și e entusiast în expunerile sale.

Dar nu a rare ori întonează coarda zeltemelei, față cu încrezuții și prea alinații nostri «frați» lazaronieni și moravurile lor «în de siecle».

Tonul în care e scrisă cartea dlui Russu e variat, prin ce contribuie mult la deșteptarea interesului și la urmărirea gradată a expunerilor.

Afară de călătoria în Italia, vizitarea orașelor, localităților și monumentelor ce întrupează frumusețea naturii, mărirea trecutului, splendoarea artei și puterea geniului omenesc din acest clasic pământ, —

volumul dlui Russu mai cuprinde descrierea și impresiile câștigate în călătorii sa la Londra și la Paris.

Orașul pe care nu ni-l putem închipui decât în muncă, fum, miros de cărbune și ceață, precum și englezii, pe care toată lumea îi știe serioși, sobri și tăcuți, sunt prezentați de autor prin trăsuri foarte vii și caracteristice, — fără să lipsească expunerilor sale nota originalității și momentele observațiilor personale.

Parisul, acest «crier al pământului», cum l-a numit Voltaire, — cel mai frumos și elegant oraș din lume, vorbăreț și drăgălaș, reprezintă însași viața și veselia.

Nu a scăpat autorului vizitarea și descrierea monumentelor și instituțiilor epocale și istorice din aceste două neîntrecute centre ale Apusului, înțeleg Londra și Parisul, — căci ne poartă cu dibăcie și cu o admirabilă putere de sugestiune, prin Luvru, prin Catedrala Sf. Paul, etc. . .

. . . Și când în artă găsim singura fericire senină, în această viață pământească, — haid' să ne îndreptăm spre artă! Spre artă ne îndemnăm, ne deschide o porțiță și cartea dlui Russu.

Orfeu.

Da, ar veni să lupte pentru alegerea vre-unui Ovreiu din Budapesta. Dar ce folos ar avea Românii dacă în locul câtor-va bogătași Unguri ce s'au ales până acum, ar lăsa să se aleagă niște coate goale de Jidovi, socialiști căror le arde după deputație nu pentru-ca să ajute pe Români, ci să se întoalească dinși!

Acesta-i adevărul.

Învățătorii din România și Regele Carol. Mercurul s'a deschis în București congresul învățătoresc. A fost de față și dl ministru S. Haret.

S'a trimis cu acest privilegiu M. Sale Regelui Carol la Sinaia următoarea telegramă:

„Membru învățământului primar urban și rural, intruși în al IV congres didactic depun cu această ocazie primul lor de recunoștință și derotament aceluia sub a cărui înțeleaptă și părintească ocrotire, școala română a realizat frumoasele progrese de care ne bucurăm azi.

„Să trăiți Majestate!

„Să trăiască M. Sa Regina!

„Să trăiască Familia Regală.

Președinte, I. Opran.

Condamnabil. Dela Sibiu primim următoarele: „Nu Sibienii poartă vina, că tipografia „Tribunei“ a trecut în mâni străine. Căci atât ce s'a petrecut. Mimosii români căpitanul Lucuța, redactorul Păcățianu, Victor Tordășianu, avocatul Dr. Dan și alții s'au constituit în consorțiu, în scopul de a face din „Foata Poporului“ organ al tuturor reuniunilor de meseriași din țară și organ al reuniunii agricole din Sibiu. Ofertul era deja gata scris de toți; rămânea numai să-l înainteze când vor căi undeva anunțat că tipografia — „averea națională“ — e de vânzare Licuțitorii, ori mai bine: fostul fibrier Dr. Lemény, au aflat însă că e mai bine s'o vândă pe ascuns sursului Marshall, fără a chema la cumpărare și pe Români.

„Ce zice la aceasta veneratul domn George Pop de Băsești? Aprobă d sa apucătura ca în chip urit o avere națională să ajungă în mâni străine?... Dar astfel ficare Român se poate simți dator nu mai îndemne pe țărani a abona „Foata Poporului“, dar din contră, să spună tuturor: de acum încolo nici „Foata Poporului“ nici „Călimdarul Poporului“, nu mai sunt românești, ci au ajuns marfă în mâna unui Sas. Români, voi ce bani vostri n'aveți să ajutați însă propășirea unei negustorii străine!“

Despre alegeri. Aradi Közlöny spunea că se poate să fie încă în vara asta alegeri noi de deputați, cu care prilej Românii vor candida și ei în toate părțile, scrie:

„La Șiria — și asta nu-i lucru nou — își va încerca norocul Ioan Russu Șirianu, redactorul „Tribunei Poporului.“ De fapt cu Russu Șirianu nici n'ar putea să se ia la luptă decât un Takácsy Sándor ori Zselénszky, adică așa oameni, cari în cerc au trecere și legături mari.“

Credința asta — că acești Unguri ar putea să lupte împotriva d-lui Russu Șirianu, n'are însă temei. Și Takácsy și Zselénszky s'au ales în trecut numai fiindcă Românii n'au pus candidat naționalist. Indată ce va candida însă acum redactorul nostru, izbândă Românilor este mai presus de orice îndoială. Takácsy ori Zselénszky zadarnic ar încerca marea cu degetul, că Românii din cercul Șiriei sunt bărbați odată, n'au să-și dea votul pentru niște străini... Fost-a și Takácsy deputat al Șiriei, dar făcut-a ceva, pentru sa-tele din cerc? Și face oare ceva Zselénszky? Dar' de unde! Nici gura nu și-au deschis-o în Dietă. Și dacă și-ar deschide-o, cel mult s'ar rosti pentru stăpânirea maghiară care ne pune dările grele! Pe când pe Russu Șirianu mai ales Românii din cercul Șiriei îl cunosc ca p-un luptător care și în foc sare pentru drepturile poporului!

Roadele obstrucției.

De un an și mai bine trebite țării stau rēu, rēu de tot. Mersul pacinic al lucrurilor e împiedecat d'o samă de oameni, cari ori-cât de șgomotos ar striga în lumea largă că luptă pentru binele țării și ușurarea poporului a-păsat, — numai bine n'au adus țării, numai ușurare n'au adus bietului țărân.

Stăpânirea ca să poată ținea rēnduială bună în țară, are trebuință de bani, căci slujbașii trebuie plătiți, că-tanele trebuie plătite, datorile țării trebuie plătite. Și stăpânirea le plătește toate aceste din dările ce le adună dela cetățenii țării.

Am ajuns acum acolo încât de un an încoace cetățenii nu mai sunt siliți să plătească — **de-ocamdată!** — dare, căci darea numai așa se poate aduna dacă în Dieta țării s'a dat stăpânirii voie să o adune. De un an de zile ne aflăm însă în stare de ex-lex, înafară de legi. Stăpânirea n'a căpătat voie să adune dela cetățeni darea pe anul ăsta. Socoșile de pe anul trecut nu au fost încă controlate, și azi mâne ar fi vremea să se controleze și socoșile de pe anul ăsta. Dar nu se pot controla, căci kossuthiștii și-au pus de gând să nu lase ca pace să fie în țară, și în fel și chip încearcă să aducă țara în ră-păceală și mai mare. Și fac rēu, fac un rēu mare mai ales țăranelui.

Darea trebuie plătită. Dacă n'o plătim anul ăsta, va trebui s'o plătim anul viitor, când vom avea apoi să plătim în aceeași vreme darea de pe doi ani!

Avem cunoștință că mulți dintre țărani nostri se bucură de starea de azi a lucrurilor. Se bucură că nu le mai vine executorul pe cap să le ceară darea. Noi însă, cari le vom binele, îl rugăm să bage sama, și să-și plătească darea la vreme ca și până acum. căci nu peste mult țara va să-și încurcătura de azi, și atunci tot-țării n'au plătit darea la vreme, vor trebui s'o plătească toată de-odată împreună cu **cametele de întârziere!** Și atunci le va fi cu mult mai greu să plătească d'odată darea de pe un an întreg.

Țărani români vor face dar bine, să plătească dările la vreme, și să nu dea crezământ aceluia cari vor să-i miască că dare nu trebuie plătită, pentru-că suntem în **ex-lex.**

Nu binele nostru îl vor kossuthiștii încăpăținați, nu pentru asta împiedecă pacea în țară, ci vor să ne facă pe toți Românii și alte neamuri, Unguri, — vor să facă din armată — Armată ungurească! La asta însă noi Români nu ne putem învoi!

Din Dietă.

— Ședința dela 15 Iulie. —

Acum e hotărît: obstrucția va urma. Kossuthiștii nu vor să cedeze, ci sunt gata să ducă lupta până la cuțit. Au declarat-o asta în ședința de azi bărbații de frunte ai partidului. Barabás, Polónyi, Bakonyi, Mezőssy și Rátkay, cari toți au atacat guvernul lui Héderváry, unul mai înverșunat decât celalalt. Noul ministru-președinte a intrat deja în a treia săptămână a presidenției sale, și e tot acolo unde a fost în ziua dintâi.

După pauză s'a sculat să răspundă vorbitorilor obstrucționisti, declarându-le că nu se sparie de amenințările minorității, căci pe urma urmelor tot majoritatea are să învingă! Și asta se va dovedi la — proximele alegeri!

La amenințarea asta a luat cuvântul și Kossuth Ferencz, declarând din partea sa, că dacă Kluen-Héderváry ar disolva dieta în **ex-lex**, întreg par-

tidul va lupta la alegeri în contra acestui guvern anticonstituțional.

Ședința se ridică la 2 1/4 ore.

— Ședința dela 16 Iulie. —

Nimic nou, decât poate o mare agitatie în coridoare. Teama disolvării dietei i-a cuprins pe toți. Ședința de azi, presidată de Apponyi, a început cu o interpelație a celui mai tiner deputat Reich Aladár, care aduce la cunoștința dietei, că regimentul de infanterie 76 a refuzat să cânte la o petrecere din Baja imnul maghiar. Stender a aplaudat șgomotos. Kluen-Héderváry a promis că va porni cercetare.

Maî vorbesc în chestii personale Rátkay și Polónyi, apoi urmează desbaterea vorbirii de program.

Marjay Péter critică aspru programul ministerial. Sunt multe oficii în Ungaria, cari sunt de prisos. Spre pildă fișpanii, cari nu fac alta decât beau și mânăncă, trag plăți grase și corțeșc. Fărăste nu ia la cunoștință programul.

După pauză vorbește Dániel Ernő, care aprobă ținta luptei kossuthiștilor, dar nu aprobă obstrucția, căci împiedică activitatea parlamentară. Apelează la patriotismul opoziției, ca să se restabilească în țară pacea. Ultimul orator a fost Vészi, care a vorbit în chestie personală.

Ședința se încheie la 2 ore.

DIN ROMÂNIA.

Desvôlirea bustului lui August Treb. Laurian. Acum doi ani, profesorul Dimitrie A. Laurian, fiul lui August Treb. Laurian, regulându-și drepturile la pensiuine, după 30 ani de profesorat, colegii lui dela liceul „Mateiu Basarab“ i-au dat un banchet de adio, cu care prilej s'a pus temelul unei societăți intitulată „Laurian“, cu obligațiunea pentru membrii de a se întâlni se-care an la o petrecere colegială.

Acum un an, s'a propus ideea ridicării unui bust ilustrului dascăl și naționalist August Treboniu Laurian.

Un comitet, compus din d-nii profesori Dr. Atanasiu, Const. Banu, N. Cosăcescu, George C. Dragu, D. Ecolceanu, Ștefan Ioan, T. Matei, N. Mihăilescu, Th Speranția și D. Stănescu s'a constituit imediat spre a aduna, prin subscripție, fondurile necesare ridicării bustului.

Acest bust, datorit eminentului artist sculptor C. Bălăcescu a fost desvôlit Marți printr'o pioasă manifestare pentru memoria lui August Treb. Laurian.

Modestul monument se compune dintr'un postament de înălțimea a două trepte, pe care se ridică o coloană dreptunghiulară, ambele de piatră, pe care se află așezat bustul în marmoră și de mărime naturală, de o asemănare perfectă.

Pe coloană, pe o placă de metal galben, o simplă și mișcătoare inscripțiune:

Lui August Treboniu Laurian
1810—1881
Școlarii și admiratorii săi
1903

Monumentul este ridicat în piața Lucaci, în apropierea locuinței lui August Treb. Laurian.

O pânză tricoloră îl acoperă aproape în întregime.

Încă dela orele 9 dimineața erau grupăși în jurul monumentului un mare număr din elevii și admiratorii vrednicului profesor de românism.

În numeroasa asistență observăm: Familia: D-na și dl Dim. A. Laurian cu copiii lor, d-na și dl Alex. A. Laurian cu copiii lor, și nișorile, nepoții și stră-nepoții lui August Treb. Laurian.

M. S. Regele, care la venirea sa în țară a avut ca profesor de românește pe August Treb. Laurian și pentru care în totdeauna a păstrat cea mai frumoasă amintire, era reprezentant la ceremonie de către dl maior agentul Baranga.

D-nii: C. F. Robescu, primarul Capitalei; C. Costescu-Comăneanu, vice-președinte al Senatului; Nic. Crătușescu decan al facultății de drept și senator; Trandafir Djuvara, ministru plenipotențiar, senator; Ion Bianu, deputat, membru al Academiei Române; George Adamescu, secretar general al ministerului instrucțiunii publice și al

cultelor, reprezentând pe dl Spiru Haret; C. Stănescu, reprezentând Ateneul Român; Ion Bogdan, N. Iorga și Onciul, profesori universitari; Ștefan Ioan, deputat, Sabba Ștefănescu, N. Mihăilescu, Virgiliu Lăpescu, etc.

În jurul monumentului sunt așezate coroanele M. S. Regelui, comitetului de inițiativă și a ministerului instrucțiunii publice.

Parintele Iordăchescu, profesor, a oficiat un serviciu divin și sfințirea apei, după care monumentul este descoperit și stropit cu aghiasmă, conform ritului, în mijlocul aplauselor călătorese ale restrânsei asistențe.

Dl Ștefan Ioan, profesor și membru al comitetului de inițiativă, rostește o frumoasă cuvântare, făcând mai întâiu o scurtă privire asupra stărei școalelor din principatele române acum o sută de ani și asupra influenței pe care cei „trei neîntrecoși patrioți și neprețuși luminători ai neamului românesc Aliecu, Șincăi și Alaiori“ au avut o asupra desvôlării neamului lor.

Apoi în numele comitetului, dl Ștefan Ioan încredințează monumentul dlui primar al Capitalei.

Dl C. F. Robescu, primarul Capitalei, mulțumește pentru darul ce se face comunei, și declară că acceptă bustul, pe care-l va păzi și pastra ca un scump tesaur de amintire recunoscătoare.

Ambele discursuri au fost foarte aplaudate.

La orele 10 1/2, ceremonia era terminată.

O ierum, ierum...

Un amic ne scrie!

Iubite amice!

Știu că nu ești „Controla“ precum nu o ceteșe nici eu. Mi-s'a comunicat însă anul din 12 Iulie în care scris este precum urmează:

„Correspondența redacțiunii.

„Dlul N. D. în Oradea-m. Invitările postale de până acum, țite repetăm în acest chip: dacă înca vor rămâne fără efect trebuie să credem în informațiilor cunoscuților D-Tale și apoi vom interupte orice ulterioară continuare; căci ne ajunge cu sposesle de două-ori la Beiuș. Aceste opt zile sunt ultimul termin. Din „Multau prea frumos“ nu trăește azi nici chiar a. Potru, cu atât mai puțin un redactor!

„Dlul N. B. în Peștea: Ne surprinde pînă la revoltare absolută tăcerea în scrisorile noastre. Ne dorim dar...

Va să zică există un N. D. în Oradea-mare care scrie în „Controla“ și e amenințat cu interupere a orice „ulterioară continuare“ dacă în 8 zile nu va răspunde efectiv, adică dacă nu va plăti, „căci multam frumos“ nu e plată.

Fapt e, că catehetul Nicolae Diamandi în „Controla“ scrie totmal acum pe ruptul capului înjurăturile sale contra părintelui vicar V. Mangra. Densul să fie oare N. D.? Nu-i frumos, că se lasă servit fără a plăti „holypenz“!

În Peștea, după cunoștința noastră, sunt doi cărturari cu inițialele S. B. și aceeași Sava, Boșan și Sever Barbură. Unul din aceștia supără pe bietul redactor prin tăcerea sa.

Care-i?

Despre Sever Boșan știm că a fost mult lăudat în „Controla“, prin urmare mai aproape stă presupunerea că e baș D-lui Sever Boșan. Dar ce tăceți și lașiți pe nenea Vasiliu în baltă, după ce v'au folosit de el?

Da nici domnul redactor nu se lasă păcălit, ci le trage somăniunt înca o să le țule urechile...

Azi-măne pare-mise, îl vine rindul și starețului Augustin Hamșea!

Dar mi-te, când va începe Măglaș, cărul Vi-nere-a trecut tribunul din Timișoara îl mai deta-2 sunt teniți și 150 coroane pentru-ca îndemnat de „neamuri“ a calomniat și a vătămât onoarea fruntașului cinstit Dr. N. Oncu...

Și va veni și Măglaș să pretindă bani, nici el n'a scris eată așa, de florile mărului!

ULTIME ȘTIRI.

Agonia papei.

Roma, 16 Iulie. Starea papei e tot neschimbată. Cu toate-că dormit noaptea întregă, se simte mai bine. Precum scrie Messagero starea papei s'o agravat serios, deși din vreme în vreme se simte ușurat. În Vatican azi noaptea n'a dormit nimeni. Papa a dormit vreo două ore apoi s'a scutit mai multă vreme în pat. N'a voit să ia mâncare, numai puțin vin a beut.

În Vatican ar: sosit până acum 20.000 telegrame, în cari se cer informații despre starea papei.

Roma, 16 Iulie. Ieri seara, când camerierul Pio Centro l-a culcat, papa i-a zis:

— Mi-e teamă, că azi mă culc pentru ultima-dată.

Dr. George Popa.

In ziua de 24 Iunie 1896 s'a stins la Viena, intr-o casa de sanatate, Dr. George Popa, o lumina a poporului romanesc de peste Carpati.

Eram la Iasi, in casa regretatului Miron Pompiliu, si tocmai discutam asupra Cartilor de citire, pe cari atunci le alcătuisese in colaborare cu d. Ioan Paul si căzusem de acord că pentru volumul al IV (clasa a 7 și a 8) trebuie să ia ceva și din George Popa, despre care știam deja că era sfîns de o crudă boală sufletească. Acolo, atunci am primit vestea despre moartea lui Popa, și nu ne puteam mîngîia pentru sfîrșitul tragic, pe care Dumnezeu, in tainica sa înțelepciune, i-a rânduit acestui bun prieten al nostru, model de curată iubire față toată lumea, model de muncă plină de zel, model de omenitate și de împlinire datoriei, care va rămănea pentru toți cei ce l-au cunoscut, un tip absorbit în idealul misiunii sale.

Peste Carpați, nu cred să existe Român cărturar, ca să nu fi cunoscut măcar din nume pe Gh. Popa, și să nu-l fi plîns. Dar in special l-a jelit și-l jalește încă, Eparchia ortodoxă română a Aradului, unde el a trăit, pentru care a muncit și s'a jertfit. „Rar ne vin asemenea bărbați“ — exclamă „Tribuna Poporului“ din Arad, — „și vai! cât de ușor îl pierdem! Iar această pierdere simțită ne rămănea pentru întregi generații“. Și să nu creadă nimene, că acestea sunt frase de gazetărie: ele sunt suspinele adevărate ale acelor, cărora li s'a dat „sfășietoarea priveliște de a vedea cu ochii cum s'a stins farul de odinioară“.

L'am cunoscut și eu, și l-am cunoscut bine. El m'a învățat să citesc, și m'a învățat, așa zicînd in glumă, mai înainte de a fi ajuns vîrstă de școală. Și și cariera mea de profesor, la Seminarul din Arad, tot sub ale lui auspicii și părintești povățuiri am început-o. Și am asistat la masa, pe care actualul Mitropolit al Românilor ortodocși din Transilvania și Ungaria, — actualul Episcop al Aradului, — a dat-o la a X aniversare a arhieriei sale unui cerc restrîns de invitați, dintre cari paremi-se că afară de subscrierul, numai actualul Episcop al Aradului, atunci protodiacon și secretar consistorial, trăește încă, — la care masă jubiliantul a închinat în sanatatea lui Popa, mărturisind sîrbătorește, că toate ideile nobile realizate in cursul celor 10 ani ai activității sale episcopicești, de la Popa au pornit.

De alt-fel, viața externă a lui Gh.

Popa, este simplă de tot. S'a născut la anul 1841 in Cămpeni-de-jos, comitatul Bihorului, dintr-o familie de preot. Studiile secundare și le-a făcut la Băiuș, iar cele superioare la Bodasesta și la Viena. La anul 1876, cînd pășeste pentru prima dată pe arena publică ca redactor la „Albina“ din Viena, a dat ochire peste societate a națională, să vază care va fi destinul său intrînsa, și a zis: „Iată Albina vecinic fecioară, că nu are decît mîere pentru societate, și un ac pentru dușman! Atunci a dat cele dintîi dovezi despre superioritatea spiritului său, prin cei trei articoli: „Votul universal in România“, pe cari i-a produs și „Românul“ lui C. A. Rosetti, in preajma alegerii M. S. Carol. Delegații, cari au mers după Ales, cu I. C. Brătianu in frunte, s'au abătut și pe la modesta redacție a „Albinei“, pentru-ca să vadă pe scriitorul, care i-a încântat și i-a încălzit.

La anul 1880 a fost ales asesor-referent școlar la Consistorul ortodox român din Oradea-Mare, iar după doi ani trecu in aceeași calitate la Consistoriul din Arad, unde cu fenomenal sa putere creatoare, a organizat învățămîntul. Dînsul a dat, — serie „Tribuna poporului“, — și formă și cuprins școalelor din eparchia Aradului. De la normele și planul de învățămînt, până la manuale școlare și literatură didactică, a străbătut prin operele sale întreaga zonă a învățămîntului, îndreptînd și luminînd. Numai pe sine s'a nesocotit, numai pe sine s'a distrus înainte de vreme prin munca sa dăritoare de viață neamului, pe care l-a iubit mai mult decît ori-ce in viața sa.

D. T. Maiorescu, după ce intră pentru prima dată in guvern ca ministru al școalelor îl invită să vie in țară; dînsul însă, mulțămînd pentru onoarea ce i s'a făcut, a preferat să rămănea la modestul său post, de și cine știe cât ar fi câștigat neamul, și in special școala română, dacă ar fi trăit in mediul, pe care i-l oferia d. Maiorescu? A fost de o modestie excesivă. „M'am indostulit, — zicea intr-o polemică cu arhierul său, — cu puțîn din care nu pot cădea, și decî n'am alergat după dirigații și după titlu, ci mi-am zis cu Sf. Efrem: Nu-mi da, Doamne, îngrijire de multe“.

Părintele V. Mangra, după alegerea sa de Episcop al Aradului, plănua să pornească o mișcare cu scopul de a-l aduce acasă, să-și doarmă somnul cel vecinic lângă osămintele părinților săi, apoi să reediteze și să răspândească cât mai mult

operele sale mai de valoare, cari in România aproape de loc nu sunt cunoscute. Neconfirmarea alegerii Părintelui Mangra a amănat, — se poate pentru tot-de-una — realizarea acelu plan frumos.

Să facem însă ce putem și cât putem!

Ca model din cele scrise de Gh. Popa, las să urmeze aici o „Cuvîntare la finea anului școlar“, scoasă din „Merinde de la școală“ tipărită la Gherla in anul 1888. „Merindea“ este o operă, pe care i-a sugerat-o celebra „Il cuore“ a lui Edm. de Amicis, și este o operă de mare valoare pedagogică și literară, de și are un prea pronunțat parfum de provincialism ardelenesc, și de aceea nu este tocmai ușor accesibilă acelor, cari nu cunosc viața și referințele Românilor de peste Carpați. Ori-cum ar fi, una este sigur, anume: tot ce a scris Popa, a scris sub inspirația nemărginitei sale iubiri de neam; n'a scris din călmărie, ci din inimă.

Rămășițele sale pămîntești se vor odihni și mai departe in cimitirul central din Viena. Cât vor mai trăi in Viena colonii Români, cari l-au cunoscut și cari au citit „Paștile morților“, mormîntul său nu va fi părăsit. Dar nu aceasta mă importă. Legile vecinice ale firei își vor urma înainte vecinul lor. Întăiu vor vesteji florile apoi i se va sfărîma crucea de la cîpătăiu, căci trecătoare sunt toate in lumea aceasta. Si bine este cum este. Toate câte a făcut intru înțelepciune a făcut Domnul. Datoria noastră este să nu lăsăm să piară, ci să transmitem generațiilor viitoare, dragostea ce a încălzit pe acest mare om. Căci mare om a fost, și voi rămănea pururea nedumerit asupra întrebării: Oare ce aceea a inebunit, că n'a avut succesele visate? sau n'a avut succesele visate, pentru-că pe lângă toate calitățile sale extraordinare, a purtat in sine și germenul, care l-a dus la nebunie?

T-Severin, încălzirea Domnului 1903. (Școala secundară.) Dimitrie Horvat, profesor.

A sunat clopotul...

„Pesti Hurlap“ dela 9 Iulie publică sub acest titlu următoarele:

In ședința de azi a Dietei pe la amiază la cîmpul partidului național, aproape de partidul popular s'a ridicat un om tîner, uscăcios, cu fața palidă și cu muștațele neregulate, după-ce notarul parti-

dului popular Turbinyi a strigat numele acesta:

— Aurel Vlad!

S'a ridicat tînerul om, care și-a început vorbirea cam așa:

— Ca reprezentant al unei direcțiuni noi...

La spatetele lui stătea Martin Kollar, aschetul preot slovac și-l îmbărbăta:

— Curagiu numai!

Acest om tîner însă nu are lipsă de încurajieri!

Aurel Vlad, deputatul cercului Dobra e primul deputat in Dieta de acum, care părăsind pasivitatea, a ajuns — constatăm: pe baza alegerilor curate, cu program național românesc in Dieta țării.

Alegerea lui s'a întimplat in zilele din urmă ale guvernului lui Söll, ca și cînd ministrul președinte in retragerea sa ar fi strigat ironic celor rămășiți de capul lor in partidul guvernamental:

Eată fructele ce le produce șablonul meu dacă e curat. Aici e Vlad, prindeți-l și-l mîncăți!

In opereta Micado se află o astfel de scenă:

Calăul dictează slujilor sale:

— Aici e Jum-Jum! Ia-l și-l mîncă!

Numai cât aici e întors: gădele îl prinde pe Jum-Jum și îl giugiulește.

Contele Khuen și-a îndreptat fața sa rece, spre omul tîner care pe un moment s'a încălzit.

Amintirile dela Zagrab i-au reînviat pe un moment in suflet. Agitatorul național luptă pentru supremația sa închipuită. Acolo sunt mulți și aici numai unul. Sau cel mult că e la spatetele lui Martin Kollar, dar acela e aschet și liniștit. Și ar fi sîrbul Ljubomir Pavlovici numai cât pe acela l'au dat afară.

— Ar trebui boicotat și acesta așa spusese in mod pătîmas un deputat celualalt.

— E deja tîrziu — răspunde acesta — dacă chiar pe Banul l'am lăsat în-lăuntru trebuie să suferim pe ori-cine.

Pe timpul lui Bánffy nici nu ar fi putut veni, in era lui Széll ar fi putut veni, dar i-ar fi arătat lui că pe unde e ușă! Acum însă chiar din contră, fiindcă e Banul ministru președinte și pentru-că Tomasic e ministrul croat și-au zis:

— Să-l ascultăm, căci are drept să vorbească aici dacă e ales de deputat.

Dar e alt-ceva a convoca adunare românească in Ardeal și alta a ocupa loc in parlamentul ungar ca reprezentant al

TĂMĂIȚA.

(Legendă.)

I.

Ci-c'a fost odată, dar e cam de mult de atunci.
Cînd făcea răchita mare, plopul pere, saica naci.
Cînd isvoarele din munte, isvoreau ca din senin,
Și curgea pe ele'n vale lapte dulce și chiar vin,
Cînd plăcintele cu brînză și colaci'n garduri stau
Și la oamnei drept in gură fripiți porumbil le burau
Hal p'atunci, p'acele vremuri, fost'a, că de nu era
Nici povestea mea de astăzi, poate nu se povestea,
Așa-dar a fost odată o frumoasă nevăstută
Cum e data ei să fie, ori-și-care Româneuș,
Și o dăru se Domnul c'un bărbat după plăcere,

Și era oamnei cu stare, cu moșii și cu avere,
Nime'n lume n'avea toate cum la dînsul tot era,
Dară una totuși una și nevastă'i lipsia,
N'avusese parte'n lume, mamă, ca să se numească
Ca să știe pentru cine, viața'ntr-oare să munciască,
Frământatu-și a gîndirea și-a ținut și rugăciuni,
Și la toți sînșit de-arîndul le-a făcut închinăciuni,

S'ar chinat și sînșit Mercurul cu mătînit și cu post
Visul precestei de carte îl știa tot pe de rost,

Și gîndea, că Precurata nu-l aude ruga sa
Și de-aceea ziua noaptea era tristă și plîngea.
Pînă cînd odăta mare, ea avu un vis curat
Și credea morțis, că visul nu era lucru curat,
Căci p'ărea c'anume vede că a avea o femeie
Care-o sfătuia să meargă, fericirea să-i o dea.
Și prin somn, cînd întrebăse cine este cum o cheamă

Auzi cuvinte a avea și știa a bună seamă.
Cum năluca-i spuse, că prea sfînta Vineri poate

Să împlinească chiar de-odată visurile ei pe toate...

Ce mai trebuia să știe? Era faptul împlinit
Că la sfînta Vineri are să se ducă nesmintit.

A gîtit pe lărgă casă toate și dela bărbat,
Hotărîtit, ca să plece ziua bună și a luat.

II.

Drumul către sfînta Vineri era greu din sam'afară,
Căci trecea prin altă lume cu lighioane și cu fîeasă,
Dar cînd omul gîndu și pune și nedejdean
Nici o pedecă pe lume nici un lucru nu-l
Astfel și femeea, care'n credință fînd tare,
A învins ori-ce furtună și cât e ziua de mare
S'a tot dus, s'a dus p'o cale de puțîn oamnei bătută

Și-a ajuns in ziua a șaptea la cetatea Nevăzută.

Și cum așează piciorul peste granița de-odată,
Toată lumea'n jur de sine strălucia de luminată,
Flori de aur milioane înfloriră pe cîmpie
Și clipea din unde rîul pe cărarea-i argintie,
Pomi cu frunze aurite și cu fructe nestimate
Firile de iarbe toate cu mărgele presărate.
Căci priveau cu ochi zarea era mare de lumină,

Și cetatea? Doamne sfînte cum acolo tot era
Nici o limbă omenească se descrie n'ar putea,

Zidurile ce o înconjoară sunt cu fire aurite,
De un paiangen mare meșter cu îngrijire resucite

El a tort cetatea 'ntreagă și-a zidit-o pe vecie,
Cum nu este alta'n lume nici vro-dată să mai fie.

Cînd văzu bieata femeie lumea aceea sfîrșită
Nu știa ce să mai zică și rămase înmărmurită,

Și-ar fi stat așa 'n neștire cine știe pînă cînd,
Dacă sfîntei Maicei Vineri nu l trecea așa prin gînd,
Ca să iasă prin grădina să mai vadă ce și cum.

III.

In genunchi acum femeea sfîntei Vineri povestește,

Și plîngînd mai spune-odată, ce din suflet își dorește.

Buna maică stă pe gînduri, dar cu fața înveselită, —
Binecuvîntăndu o zice: „Fie-ți voia împlinită,
Mergi acasă, pun-ți gîndul să trăiești in fepte bune
Și-ți cinstește neamul, limba și comorile străbune,
Ear la Paști cînd vei aprinde, la înviere a ta făclie
Înghițește dintr'o dată, fru-acesta de tîmăie.
Și cînd ceasul vremii a bate cu clipele împlinite
Vei avé o fetișoară, cu cosițe aurite.
Una însă 'ți leg de suflet, vezi și o crește ca să fie
Neamului tău de podoabă și bisericii mîndrie“,

Și grăind aceste vorbe, sfînta Vineri dispăre

Și de-odată, Doamne sfînte, se făcu 'ntunec mare,
Ear femeea mîngăiată, se grăbia la drum să iasă,
Cînd de-odată fără veste se tresi la ea acasă.

IV.

Se lupta'n văzduh lumina întunerecul să spargă,
Dela resărit făcîndu și o cărare tot mai largă,
Cînd prin aer să strecoară ca o dulce melodie,
Glasul toacei ce lîngă clopotelor simfonie,
Vestind lumel că minunea prorocită s'a întimplat

unui cerc electoral și a ști da pe față vederile tale. Aurel Vlad s'a provocat la aceea că cercul său l-a ales în mod constituțional cu program național român, deci are drept să desvolte acest program în Dietă și a pretinde dela parlamentul întreg să-l asculte cu acel respect ce i-se cuvine unui cerc electoral.

Indrăsneț cuvânt! Domnilor, cu acesta nu veți putea tracta așa lesne, ca cu acel Pavlovič, care noaptea a mers dela „misă” la gară și nu și-a mai adus aminte în cealaltă zi că ce-a făcut acolo, ci numai de aceea și-a adus aminte, că el recunoaște supremația seminției maghiare.

Lui Aurel Vlad înzădar i-au dictat din dreapta și din stânga supremația aceasta, el nici n'a ascultat la aceasta ci a rămas pe lângă expunerea acelui program pe baza căruia l'au trimis pe el în parlament. Ear acest program e cel al fostului partid național român, care pentru aceea a trebuit să fie sistat la cererea procurorului suprem pentru-că a luptat în contra ideii de stat unitar maghiar, și a stricat înțelegerea dintre naționalități stând în drumul edificării statului maghiar.

Spriginit de lege, guvernul maghiar atunci ar fi putut împedeca validarea acestei direcțiuni dar tot basându-se pe o lege, pe care a adus-o alt guvern sub titlul de alegeri curate, un cerc electoral a putut să aleagă pe baza programului oprit, de deputat pe A. Vlad ca să vestească programul dela Sibiu.

Nu dăm deci drept acelor deputați cari au vrut să înabușască vorbirea lui A. Vlad. Și deosebit nu dăm drept celui deputat independist, care a strigat lui Vlad:

— Acesta e un foarte îndrăsneț băiețandru!

Observarea aceasta nu e însemnată în protocolul ședințelor dietei, contele Aponyi încă n'a auzit'o, căci altcum ar fi trebuit să îndrumeze la ordine pe intrerupător, fiind-că nu avea drept. Pentru-că A. Vlad și-a îndeplinit datorința, lucrând din increderea cercului său electoral! Adevărata părere despre el numai aceasta poate fi:

— Eată, acesta e avocatul dintr'un oraș, cu magistrat, care apără până la cea din urmă picătură interesul clienților săi.

Și să privim deaproape pe acest deputat național, pe care patima întru atâta la luat în vârtejul ei, că remuă de mânie,

incât te poți aștepta în fie-care minută, că sare cu pumnii la fie-care intrerupător al său, și răspunde d'odată la intreruperele din câte patru cinci părți!

— Da, suntem asupriți...

— Da, am drept...

— Da, pretind aplicarea legilor într'o formă...

— Da, dacă ați adus legea de naționalități, poștiți și o cinstiți ori o nimiciți...

Și să vedem acum pe acel deputat, care l-a numit de băiețandru îndrăsneț, cum își lăpădă principiile partidului independist, ca să poată sprigini guvernul, ca să-și poată asigura lui 'și o poziție!

Pardon, mai bucuros credem acestui om tiner, în sinceritatea acestui agitator național!

Scopul îi e păcătos, dar poate nu știe. Aceia însă cari și din dreapta și din stânga prind privilegiul, ca să poată striga, ca să poată astupa gura unui om ce stă izolat, știu totdeauna, că ce au de făcut spre folosul lor propriu, dar uită bucuros aceea că ce fel de îndatorire au luat asupra lor față de cercurile lor electorale.

Căci dacă aceeași nisuiță îi conduce ca să fie advocați, bunii apărători, chiar atunci nu ar trebui să fară încercări cu Banul contra drepturilor naționale, atunci Coroana ar ști deja de mult că Ungaria numai așa ar putea-o susține dacă s'ar învoi la împlinirea pretenșunilor naționale și puterea ei numai atunci ar putea-o desvolta, dacă o face să ajungă economiceste independentă, cum și dacă ajută ajungerea la valoare — în politica ei națională — direcția națiunii maghiare.

Dar toate le cotrazice faptul, că a trimis Banul pe grumazii noștri.

Iar dacă primul deputat național român a vorbit cu accentuarea programului dela Sibiu, pretinzând și accentuând executarea legii de naționalități și spunând sus și tare că românii sunt asupriți în administrație și înaintea judecătorilor, că a putut întoarce sfințenia cuvântului dat într'acolo, că este lege, care însă nu să ține, dar nici ștearsă nu e — asta într'adevăr e o așa vorbă, care, tipărită, e privită în străinătate ca o puternică argumentare în favorul nisuiunilor separatiste ale naționalităților ungare.

Mai adougând și aceea că acest om tiner vorbește chiar cu aceea însuflețire, ca

Văsonyi, democratul, chiar așa își svârle mangetele, că acuși lovește cu ele pe Oscar Ivánka cel cu devisa suntem maghiari s'au nu suntem maghiari, afară de aceea curagiul său personal are caracterul fanatismului: asta îndreaptă ori-ce atențiune numai spre Ban, care să numește și ministru președinte.

Adevărat e că Banul avansat de ministru președinte, s'a hotărât, că dacă cu majoritatea de acum nu să fericește, atunci acolo, unde pe baza alegerilor curate să poate ajunge la scop, va strânge deputații naționaliști în giurul său? Adevărat e că pe baza aceasta s'a putut provoca A. Vlad la aceea că vor fi și 18 și 20 de deputați ca el, la cea mai apropiată alegere.

La aceasta trebuie dat răspuns!

Căci, dacă e adevărat, că pe luptătorii pentru drepturile maghiarimii, vrea să-ți țină în șah cu deputații naționaliști spulberători ai ideii de stat, (și încă și cu pe-ciocivicii lui Francisc Kossuth): apoi atunci nu Aurel Vlad-ii cet de bună-credință trebuie asvârțiiți cu piciorul afară, — ci cel al Banului!

Dela sate.

Conferența învățătorească din Rîșculița.

Intranșirile de tot felul sunt un mijloc însemnat, de a oțeli pe om în lupta, ce trebuie să o poarte, spre a ajunge la idealul, pentru care și-a propus, să trăiască.

De aceasta fericită idee au fos conduși merituosii noștri bărbați de școală, cari au propus mai întâu înființarea reuniunilor noastre învățătorești, pe cari cu bucurie trebuie să constatăm, că și indivizii aceia, pentru cari sunt înființate, adică învățătorii din zi în zi le prețuiesc tot mai mult și le dau atențiune tot mai mare. Și că aceasta e așa, au dat semnu și învățătorii tractului protopopesc Hălmagiu în conferența de primăvară a despărțământului Hălmagiu al reuniunii învățătorești rom. gr. or. din protopopiatele aradane I—VII, ținută în frumoasa comună dela poalele muntelui „Găina”, Rîșculița în 8/21 Iunie a. c., despre care întm țin de-o plăcută datorință a scrie cele-ce urmează.

„Ziua bună se cunoaște des de dimineață” zice un proverb românesc, ear că conferința aceasta va fi însuflețită s'a putut cunoaște din fețele serioase și mult entusiasm ale învățătorilor veniți în Rîșculița

Incă din seara zilei premergătoare conferinței.

În ziua conferinței la 8 ore dimineața membrii despărțământului veniți să participe la conferință și însoțiți de mai mulți onorațiori, cari au binevoit a se interesa de noi și între cari mi-am putut însemna pe Domnii: Terențiu Micluța, preot în Cuied; Petru Micluța, preot în Poienar; Florea preot în comuna vecină Rîșca; I. Stănilă învățător în Bulzești și alții, pe cari îi rog să mă scuze, că i-am uitat, ne-am adunat în sf. biserică frumos împodobită cu verdeață și flori, unde s'a săvârșit sfta Liturghie îmbinată cu chemarea duchului sfânt, la finea căror Reverendisimul d-n Ioan Groza, protopop tractual, a ținut o frumoasă predică, în care a arătat oamenilor foloasele învățăturii, îndemnându-i, să iubească biserică și să se intereseze de ea tot mai mult, pentru-că prin învățăturile răspândite de aceasta putem ajunge la fericire.

După acestea s'a început examenul cu elevii învățătorului din loc Axente Popoviciu. Elevii au dat răspunsuri precise și bucurie până la lacrimi se putea ceti din fețele poporenilor prezenți la examen.

După unele reflecțiuni asupra examenului, președintele despărțământului nostru dl Mihail Vidu, învățător în Hălmagiu deschide ședința prin o frumoasă cuvântare în care ne pune la inimă luminarea poporului, căci dela aceasta atârână bunăstarea și fericirea noastră a dascălilor.

Din apelul nominal al membrilor s'a constatat, că din 38 membri-învățători ai despărțământului, au lipsit numai 12. Și oare de ce aș lipsit dlor colegi? Iacă nici acum nu cunoașteți, sau mai bine zic, nu voii să cunoașteți binele și foloasele, ce le putem trage din intranșirile noastre învățătorești. Stăruitor Vă rog, iau mai lăpădați odată vestmântul acela sdrănjuros și nimicitor de autoritate al indiferențismului și Vă îmbrăcați în haina nouă și mult promițătoare a interesului.

E drept, că încă mai sunt comune în protopopiatul nostru, unde nu e preliminat nimic ca spese de conferință ale învățătorului, dar credem, că și acest rău se va delătura prin Reverendisimul domn protopop tractual, care de când e în fruntea tractului nostru a făcut multe bune.

În conferința aceasta s'a cetit și o disertațiune intitulată: „Armonia între familie și școală” de Ilie Cristea învățător în Lungșoara, care a fost ascultată cu interes din partea celor prezenți și disertațiunilor i s'a votat mulțumită protocolară de

Și Christos biruitorul iadului, a înviat, și cum răsăritul arde într'o mare de văpaie, Par'că ceriu'n două laturi se despică și se taie și prin norii cei de aur cu mărgelile preșerați lgerii cu ochi de stele și cu rugi încununăți Se înșiră rënduri-rënduri lângă tronul de cristal, Preșerat cu diamante și cu petre de opal, și prin cânturi de mărire umple lumea de plăcere, Iși trezesc făptura întreagă să-o grăbiască la înviere.

V.

Și a fost, că prorocia sfinței Vineri a urmat și întocmai cum grăise chiar așa s'a întâmplat, A împlinit Dumnezeu vremea și fetița a sosit, Mândră cum așa pe lume, alta nu s'a pomenit Și fiind că din tămăia dela sfânta măicuță, S'a ntrupat — la botizare i-a pus nume Tămăiță, Și-a crescut fetița mare și-a fost bună și cuminte, Și cu multă umilire cătră lucrurile sfinte Pentru neamul ei de-apururi a lucrat cum se cuvine Și-a păstrat portul cu fală fără formele strășine, Și deși 'nvățase carte, și mai multe limbi știa,

Totuși limba românească mai cu dragoste o vorbea, Și era din seam'afară cumpenită și sfoasă Ear bisericii străbune fica cea mai credincioasă, Că mersese vestea-n lume despre a ei cucernicie Inima măicuței sale tresăria de bucurie Și până la ceasul morții mulțami nelncetat Sfinței Maicei prea curate pentru-că i-a ajutat, Să 'mplinescă cum se cade datoria ei de mamă.

Vremea 'n mersul ei năvăluie a trecut tot mai departe, Cum ai fi întors cu mâna foile dela o carte. Și fiind așa ursita, ca tot ce-l pământ din fire Să se 'ntoarcă ear acolo spre eternă dimicire, Într'o zi la Tămăița sfânta Vineri seosește, Și la ceasul de pe urmă cu blândete o pregătește, „Pentru vieța ta frumoasă petrecută'n fapte bune” „Dumnezeu cu nemurire a voit să te 'ncunună”, „Și-a merit în ceasul morții, Tu să te prefaci în floare” „Nu pompoasă la privire, ci plăcut miroșitoare.” „Cum vieța ta curată și credința și-a fost tare” „Și la șoptele ispitei, n'ai dat nici când ascultare” „Tu să fii de toți iubită și de sinuri animată”

„Și de ficele Române la biserică purtată.” „Ca să știe fie-care, Dumnezeu cum s'ăplătește” „Celui-ce se poartă bine și națiunea și-o iubește.”

VII.

Veacuri unul după altul au trecut fără să știe Și au perit în adâncimea ce se chiamă: vecinicie. Multe 'n lumea trecătoare s'au schimbat fără de știre. Și s'au stins fără de urmă ca o slabă licurice. Numai mândra Tămăiță e tot verde ca odată Și de ficele Române îngrijată, adorată, Și la ori-ce sărbătoare și Dumineca se știe La biserică e dusă și ea 'n sfânta Liturgie. Maria Cioban.

LIREI MELE!

Sărmană liră te-am uitat De cuiu-ți atornată, A tale coarde n'au sunat De când sum intristată. Și poate dragă chiar și tu Te-ai supărat pe mine, De și spriginul din trecut Eu l-am avut în tine. În fericire și năcăz Tu mi-ai fost mângâierea, Și astăzi ear te chem cu drag Ca să-m alini durerea. Tu dragă-l cântă de adio

Plăcuta lui cântare, Și ca se nu fim supărați. Eu merg să cer iertare. „Semnul”.

DIN STELE.

Atâta e, că altă nu-i: Cetește-ți zodia din stele Și căți ficioți sunt cam năpruf. Vor fi crezând în ale mele. A fost însă o fată 'n sat De n'al fi dat-o pe toți sfinții Și nu știu cum, dar s'a întâmplat, Mi-au dat-o chiar mie părinții. Din stelele ce cad acum Mi-am tras o bună învățătură: Să nu prea prea oprești în drum Pe fetele cu ochi de mură. Că ochii negri-s cam mișel Lucește frumos ca 'n reze roua Și de te uii odată 'n ei Pe veci cuzută 'i este steaua! Adrian Ungurean

Poesii populare.

(Din Cuvin.) Mândră mândraleana mea, Dorul tău nu l pot ținea; Dorul tău cel înfocat Mă face să zac în pat Eu sufer boală grosavă

cizându-se ca discutațiunea să se publice în una din foile noastre.

Conferința aceasta a făcut o propunere către comitetul central, ca să roage pe Venerabilul Consistoriu să binevoiască a alege dintre învățătorii din diecesă pe cei mai dexteri și mai experți, care în feriele de vară, să se împărțesc în toate protopopiatele și adunând pe învățătorii în centrul protopopiatului, să țină prelegeri în rîndea lor, dezvoltând toate temele din toate obiectele din planul de învățământ și aceasta să se facă cu scopul, de a se introduce o uniformitate în propunere în toate școalele din diecesă, aplicându-se metodele cele mai moderne și mai lesne ducătoare la scop.

Avem firma speranță, că cel chemat luând în considerare scopul bun cel următor, aceste modestă cerere a noastră, — cu toate că împreună cu oare care jertfe materiale, — vor ști-o aprecia și vor rezolva-o, întru cât e posibil, după cum merită.

Vătoarea conferință s'a hotărît a se ține în comuna Pleșcuța.

După conferința ne-am adunat cu toții în ospătăria lui Avram Rîșcuța din loc unde s'a ținut un banchet, la care pe lângă cei amintiți mai sus am putut saluta în mijlocul nostru pe veteranul și vrednicul avocat Căndrea din Baia de Criș.

La banchetul acesta ca la ori ce petrecere între Români n'au lipsit nici toastele. S'a tostat pentru P. S. Sa dl episcop diecesan, protopopul tractual, preoții, învățătorii, armonia lutre preoți și învățătorii, etc.

Deie Dumnezeu, ca interesul vădit în conferința aceasta față de atacerile noastre școlare, să crească din zi în zi, ear conducătorii cel mai apropiați ai sbuciumatului nostru popor, preoții și învățătorii, să lucreze în armonia mult promițătoare pentru ajungerea idealului școlii noastre rom. confesionale, care e speranța omului de creație, prin moralitate, lumină și perfecțiune.

Doamne ascultă cererea mea!

Modestul.

Din Doloave (lângă Pauciova).

23 Iunie v. 1903.

În Nrul 110 al „Tribunei Poporului“ oare cine sub pseudonimul „Eu“ publică o corespondență despre mișcarea pornită printre credincioșii parohiei române greco orientale

Pentru mândra cari mi e dragă,
Sărut mă mândro dragă
Că de dor inima-mi saltă.

Măi bătăia bătăior
la mă 'n brațe să nu mor,
Bade mustață galbina
la mă 'n brațe mă leagăna.
la mă 'n brațe și mă strînge,
Că de dor inima-mi plînge.
Strîng-mă și mă sărută
Că de asară-i vrăme multă.

Culesse de: Achim Bradin,
june cantor.

Convenire colegială.

(Urmare și fine).

V.

Visitele la profesorii.

După amezzi pe la orele 5 facem vizite. Soțioara Elena, rugată de prietini prim-ște să ne însoțească.

— Să ne fi decor, doamnă, zicea Eugen, și să reprezinti preoteasa română.

— Singură nu merg, de ce n'asți venit și D Voastre cu d-nele soții?

— Mă rog, am fost răit. Ne vom învîța însă să fim de aci înainte mai buni.

A primit, scumpița, și profesorii erau nu se poate mai voioși, deasemenea doamnele toate, pentru că am avut buna idee să 'arăt și ei locuri necunoscute și atât de romantice!

Pretutindeni dragoste sinceră, bucurie și lacrimă. Îndeosebi am fost înduioșii la „domnul cel bun“.

din Doloave de a se elibera de aruncul pentru salariul fix preoțesc.

Pseudonimul „Eu“ zice, că: „preotul la anul 1894 printr'un sinod a adus un regulament“. Afirmatiunea aceasta cuprinde două inexactități, folosite cu intențiune și anume: întâiu că preotul d'a dreptul — cu încunjurarea comitetului parohial — a subș ernut sinodului parohial regulamentul; a doua că aceasta s'ar fi întîmplat în anul 1894. Nu-i adevărată nici una, nici alta. Adevă ul e că nu preotul — cum afirmă D-Sa — ci comitetul a subșternut sinodului parohial regulamentul referitor la salariul fix al preotului, constatător din 14 §§-i și sinodul l-a votat, ear Venerabilul Consistoriu l-a aprobat. Mai departe: că subșternerea, votarea și aprobarea aceasta nu s'a întîmplat în anul 1894, în care regulamentul din întrebare a intrat în vigoare dela 1-ma Ianuarie. Cu aceasta vrem să fie constatată că: regulamentul desamintit nu este impus ori octroat de preot în mod ilegal și că n'a intrat în vigoare în 1894, cum vrea pseudonimul „Eu“ să înfățișeze lucrul, ci a intrat în vigoare prin votul legal al parohiei și se aplică deja din anul 1889 până acum, va să zică 14 ani în pace și liniște.

Necesitatea, care a provocat introducerea regulamentul referitor la salariul fix pentru preot la anul 1889, am desfașurat-o pe larg în Nrul 124—125 din 1902 al „Tribunei“ (din Sibiu), în cari am răspuns la unele atacuri, ce mi-se făcuse de un dascăl de aici prin corespondența lui publicată în același ziar.

Aici mai ating numai pe scurt atât, că preotul român din Doloave n'a fost plătit nici odată cu taxe stolare în bani pentru funcțiuni preoțesti, ci dela anul 1873, când s'a întemeiat parohia prin despărțirea de sârbi, până la 1888 s'a plătit în anumite cantități de naturale cum se plăteau pe atunci și preoții sârbaști; ear dela anul 1889 încoace s'a plătit cu salariu fix anual de 800 fl., cu care s'a descumpărat naturalele evaluate, ca preotul să nu mai adune naturale. Aceasta însă o tănuțe pseudonimul „Eu“.

Mișcarea pornită, acum după 14 ani lutre credincioși pentru eliberarea de acest salariu este un rezultat al agitărilor necurate a învățătorilor dela școala comunală de aici, de oare ce aceștia raționează că ar fi mai drept, ca preotul să fie plătit — dacă nu mai jos — cel puțin egal cu învățătorul, căci așa pretinde socialismul modern, care îl combat în teorie, dar îl pro-

Venerabilul dascăl iubitor, dl Georgiu Mariu Marinescu ne-a fost acum 10 ani profesor de clasă.

Mai alb la barbă, dar mai roșu la față: se vede că n'asurule cu d'alde Avram, Brancovan, Creț, Eugen Ardelean, Munteanu, Moga, etc., nu i mai turbură sufletul.

Am început să-i amintim de porumbel, de strîngeriile noastre de științe din limba greacă, ear bătrânul înflăcărat, re-a servit cu vin dela Pocola. E pensionat, cum am arătat în șirele acestora, însă regretă mult că nu mai poate fi profesor...

— Nu știu ei mai mult decât mine. A bove majore discit arare minor!.. Aici a urmat un ris omeric, cam la chipul cum era la orele domnului, în clasă.

Bătrânul era acum cu ai săi, în vehicul s'eu element. Era fericit, că putea să strige pe noi și să bucure, că nu grăbim să-l părăsim.

Deși ocupat, ne a promis sărbătorește că va veni la biserică și seara la banchet.

Pe fiecare l-a întrebat cum trăiește și dacă ar fi fost — întîmplător — cineva atât de atent, să-i spună că e nefericit, ori persecutat de soarte, bătrânul ar fi p'âns cu amar O inimă de aur, creat de Dumnezeu să fie dascăl român, că'ă cine a fost „domnul cel bun“, profesorul Marinescu.

VI.

Serviciul divin, conferința.

Duminecă dimineața din bisericile românești din Beiuș eucernic se naltă rugă către Dumnezeu pentru repositii colegi Teodor Vostinar și Augustin Szabo, pentru

fesează în faptă. Prin acești învățători e pusă la cale și corespondența din Nrul 110 al „Tribunei Poporului“, la care se refer aceste reflexiuni.

Afară de aceste inexactități și mistificări corespondentul mai dovedește și o logică bizară și o sete horibilă de izbândă contra preotului. El susține adecă că prin lipsirea volnică a preotului de un drept la beneficiul, adecă la salariul s'eu folosit deja 30 de ani s'ar pune bază la bunăînțelegere între parohieni și paroch și s'ar garanta prosperarea trebilor bis. a parohiei.

Bine, să presupunem domnule corespondent, că același lucru, care îmi face mie bine, îți face d-tale rău și eu nu vreau să abziec de el, nici d-ta nu vrei să-l ai mai departe și așa nu ne înțelegem.

(Va urma).

Socoteală bună.

Neamțul iesă beat din crișmă, da beat bine, știu colea, cum se pricepe el să se turtiască la zile mari.

Cum dă-n uliță, vede că lumea se învîrtește cu dinsul; casele treceau șirag pe dinaintea lui, cum ar trece soldați pe dinaintea lui Vodă.

— Saspristi, pun... .

Rîbție prin buzunar și dă peste chee cu mare nevoie. Se razimă apoi bine de-un felinar și cumpănindu-se când într'o parte, când în alta, ast'aptă acolo, cu cheea în mână, întinsă ca pentru a descuia.

Vine paznicul:

— Ce stai aici și nu te cari acasă?

— Acasă!... las' cară ea la mine pun aici. Uite cum trec casele. Când vine a meu, eu vur și descui.

Când să invirtiască mână, neamțu sughiță o dată zdravăn de poticnește înainte, nimerind cu cheea în gura străjarului.

Serate de-ale meseriașilor români.

Sedinta literară a 6-a, ținută Joi la 25 Iunie n. c. în localitățile „Reuniunii sodalilor români din Sibiu“, cuprinde un șir întreg de acte de recunoștință. Președintele reuniunii dl Victor Tordășianu, în cuvîntul de deschidere, făcînd o scurtă reprivire asupra activității reuniunii, aduce vii

viți prezenți și pentru cei ținți departe de convenire. După terminarea serviciului divin, ne adunăm la conferință într'o sală a gimnasiului.

Venerabilul director Ioan Buteanu deschide conferința prin o vorbire admirabilă. Împarte viața omului de studii în două epoce. Prima, epoca de aur, trece repede ca vîntul Studentul crește trupește și sufletește, pregătit pentru lupta vieții. Atinge vîrsta bărbăției, epoca a doua în care îi rămîne puțin timp de muncă, abea două sau trei decenți. Timpul acesta să-l folosească fucare în cadrele activității sale, întru binele bisericeii, nației și a patriei sale.

Răspunde preotul Al. Munteanu a lui Vasile și nu-i mirare că sub impresia cu vîntării avîntate a directorului începe cu glas tremurător și cu ochii lacrimoși.

Arată motivul, pentru care ne-am întrunit azi, asigură pe director și corpul profesoral de iubire nestîmțată; scoate în relief importanța religio-morală și culturală a institutului, înșirînd în termeni foarte asprii pe dumanii din stîlul neamului nostru, cari au uruncat cuvinte de hulă la adresa gimnasiului din Beiuș.

Urmează discuția asupra faptului, că din 27 câți eram colegi acum zece ani, abea s'au prezentat șapte.

Vorbesc: Profesorii Dumbrava, Ardeleanu; preoții: Muntean, Ardelean, medicul Dr. Bozac și Valer Moga, teol. abs.

Directorul reasumă și se primește propunerea lui Ardelean care este:

„Toți aceia, cari au încălit acum zece ani obîgămintul moral de a conveni pe ziua

și calde mulțumite numărului însemnat al elevilor seminarialii, cari și-au dat binevoitorul concurs în tot decursul anului la 8 diferitele lucrări ale ei, și îndeosebi celor absolvenți al cursului pedagogic, cari cu multă abnegațiune au luat parte la toate probele de cântări și la producțiunile publice.

Acești buni și harnici fiitori dascăli laudă merită și pentru cuvîntul, că s'au pus în serviciul învățămîntului chiar înainte de-a fi absolvat preparandia. Mulțumește onorabilei direcțiuni a seminarului „Andreian“, și mai ales P. C. S. dlui director Dr. Eusebiu Roșca, care de un șir de ani cu multă bună voință și prevenire a dat voie elevilor să stea în ajutorul reuniunii. Aduce cuvinte de laudă dirigentului corului dlui C. Popa pentru ostenețele aduse cu instruirea corului și mulțumește bravilor coriști (dame și domni), cari s'au găsit totdeauna la locul lor, contribuind astfel la ridicarea vazei reuniunii. De asemenea mulțumește dlui Ang. Bena, cleric absolut și distins muzician, care de 3 ani la aproape toate ședințele literare ne-a delectat al ci cu piese de pian, aci de flaută și îi doarește succese la continuarea studiilor muzicale, la care se dedică.

Doi puncte din lungul și interesantul program al seratei merită să fie scoasă în relief. Primul: o scrisoare a harnicului fost al 2-lea bibliotecar al Reuniunii, a dlui Nicolae Bratu, culeg. tipog., care în urma liquidării societății „Tipografia“, silit a fost ca mulți alții, a părăsi Sibiuul și a se angaja la noua tipografie din Șimleu-Silvaniei. În scrisoarea sa dl Bratu aduce vii mulțumite Reuniunii pentru onoarea, cu care l-a distins, punîndu-l bibliotecar, și membrilor pentru concursul, ce l'-l-au dat întru împlinirea conștiințioasă a greii sale misiuni. Apelează la meseriași a fi cu alipire către Reuniune, care se poate privi de primul pas de păire al meseriașilor în viața publică. Cunoștințele în Reuniune câștigate sunt tot atâtea povește de urmat în viața practică. Promite a-și aduce în totdeauna cu scumpătate aminte de timpul petrecut în societate, al cărei membru nu va înceta a fi și din depărtare. Al 2-lea: o frumoasă cuvîntare de mulțumită și recunoștință, adresată de membrul Ioan Hăghău, calfă pantofar, care cu concursul președintelui Reuniunii a fost înscris la școala de croit a dlui Zilich, pe care tocmai o absolvă și tot cu concursul lui a fost în pozițiune de-a se susține la aceea școală, primind drept ajutor: un stipendiu din

de 26 Iunie 1903, și n'au motivat cu nici un cuvînt absențele, — precum și aceia cari s'au declarat în scuzele lor solidarii cu deciziunile noastre de azi, se avizează, că pentru biblioteca tinerimii studioase dela gimnasiul român greco-catolic din Beiuș, — au se trimite la adresa directorului gimnasiului o amendă în suma de 10 cor.“

În vederea, că fostul preșident al convenirii colegiale absentează și nu i se știe ubicațiunea, colegii prezenți aleg unanim preșident nou pe pr otal Al. Muntean alui Vasile, din Cherechiu, com. Arad; ear de notar pe binemeritul: Dr. Ioan Bozac medic în Vărmezó, com. Selagiu. Se face un nou obîgămint pe 10 ani, se iscălește prin cei prezenți, la cari se alătură și Dr. V. Papp.

Să dă cetire absențelor motivate, ale colegilor: Al Brancovan, preot în Kerulos, Dr Holczor Mor, medic în Budapesta și Ioan Băltescu, adj not. în Acuța. Frați: Mihail Ilieș, preot și Mihail Jivanca, își anunțaseră venirea, dar din motive de forță majoră nu s'au prezentat.

La sfîrșitul conferinței, se ridică bătrânul Marinescu și în termeni foarte avlutași ne salută ca fost profesor de clasă și ne îndeamnă să muncim jertfidu-ne chiar viața pentru biserică și neam.

Agendele oficiale terminate, Dl director Buteanu încheie conferința printr'o alocuție scurtă, dar plină de nobil entuziasm.

Ajungem la locuința la orele 2. Staful nostru s'a lăchiat cu vorbele: La rev d're de seară la banchet.

fundatiunea „Andronic“, iar din mijloacele prezidentului o însemnată parte a banilor recerși pentru prăaz și cină în curs de 10 luni, un rând de vestimente cusute de croitorii, membri ai Reuniunii și unele a bituri. Di Hăghău cu lacrimi în ochi imploară binecuvântarea cerească asupra binefăcătorilor săi:

Istoricul tutunului.

Atât din punctul de vedere științific cât și economic, tutunul merită o deosebită atențiune. El a făcut o adevărată revoluție în lumea științifică; aparatul de unii, criticată de alții, această buruiănă nu numai de un mare interes a fost foarte mult discutată, și discutată în așa fel încât astăzi se bucură de o reputație și de un cult din partea multor popoare.

Tutunul, cuvânt ce se crede a proveni de la adevăratul nume al buruienii Petun și după alții auorii de la numele insulei Tabacco sau Tabago din Antilele mici, a fost pentru prima dată adus în Europa de către expediția lui Cristof Columb care l'a descoperit în anul 1492 debarcând în insula Cuba din Golful Mexicului. În această insulă fumatul era așa de mult răspândit încât nici femeilor nici copilor nu le lipseau din gură foile răscucite de tutun și pe cari continuu le țineau aprinse la un capăt pentru a le aspira fumul. Această buruiănă, după cum d-i dr. Poenaru Clăpescu a susținut în conferința ținută anul acesta la luna Martie la Ateneul Român din București, ar fi fost pentru populația acelei insule un obiect de venerațiune, căci li atribuiseră proprietăți miraculoase. Impresiile plăcute ce proveneau din inhalarea fumului o făceau să creadă că geniul bun se coboară asupra lor. Această buruiănă se ardea în ceremoniile religioase presupunând că preoții, prin norii de fum, erau transportați în sferă divină, și ast-fel zeii le erau nedespărțiți. Când conducătorii Statului se adunau la sfat pentru a se decide pacea sau războiul, în camera de chibzure, pentru a se inspira, fie ca e fama înainte de a'și da părerea.

De asemenea aceste foi se purtau ca amulete, afirmate la gât sau cingătoare, atribuindu-li-se miraculosul efect de a înlătura nenorocirile și sub diferite alte forme planta era întrebuințată ca remediu. Expedițiunea lui Cristof Columb a adus în Spania semințe de tutun pe care le au cultivat și le-au trecut și în Portugalia așa că pe la anul 1510 — 1518 tutunul se

VII.

Banchetul.

A succes peste așteptare. În afară de corpul profesoral și de colegii convenirei, am avut onoarea să salutăm în mijlocul nostru o cupună frumoasă de doamne și domnișoare, cari prin prezența d-lor au ridicat în mod deosebit nimbul petrecerii.

Era prezent și rectorul internatului greco-oriental român, simpaticul domn Pompiu Dan.

Primul toast la rostit Di directorul gimnazial Ioan Buteanu pentru Majestatea Sa, gloriosul împărat și rege Francisc Iosif I. Pr. Al. Munteanu a lui Vasile, totdeauna pentru noii episcopi ai dieceselor surorii: Ioan Ignatie Papp și Dr. Demetriu Radu.

În urma fiecărui toast Tarafal de lautar, bunii prietini de odinioară ai studenților, ne trăgea hore naționale de ne creștea sufletul.

Se ridică profesorul Vasile Dumbrava și toastează pentru doamna Elena Munteanu, accentuând că d-aa singură reprezintă preoteesele între colegii adunați. Iși exprimă stima și recunoștința s'a.

Mat vorbește Domnul Buteanu pentru dame, Munteanu, pentru director și profesorii gimnaziali.

După acestea masa se ridică și tinerimea doritoare de joc, se avântă în horă. Dansul ține în continuă animație societatea până după miezul nopții, când s'au despărțit cu toții, ducând în sufletele lor dulci și plăcute amintiri. *Raportor.*

răspândise la acele popoare. În Anglia, Walter Radigh a adus tutunul din Virginia unde cu ocaziunea așezării de coloniști găsiind această buruiănă așa de venerată prin acele locuri crezu că face un serviciu patriei de a o aduce. D. asemenea se povestește că Hernandez de Toldo l'ar fi adus din Jucatan, alții spun că misionarul Romano Pane văzind venerația indienilor pentru Petun l-a rugat pe Fernand Cortez să aducă grăunțe lui Carol Quint, acestea pe la anul 1518.

Se spune că în 1560 Jean Nicot, fiul unui notar din Nimes, ambasador al Franciei la Lisabona, fiind martor la vindecarea mai multor boale prin ajutorul tutunului, se prezentă marelui procurator al Lisabonei și apoi ot Jean Nicot trimise Reginei Caterina de Medicis praf de tutun pe care a-i vindeca durerea de cap de care suferea. Regina prinse gust de această plantă pe care o introduse la curte și-i dete numele său: Erba reginei, Caterinară.

Astfel la sosirea sa în Europa tutunul găsiind în Caterina II-a de Medicis, regina Franciei, o ocrotitoare celebră la care se adăga și credința fanatică cu care era întrebuințat, își făcu drum în toate clasele societății. Majii și vrăjitorii găsiiră ocaziunea cea mai potrivită de speculațiune pentru a da tutunului o putere miraculoasă și plină de mistere. Caterina de Medicis în timp de 30 de ani, puse toată influența sa, pentru a face ca tutunul să fie răspândit în statele sale.

Se explică deci foarte ușor cum întrebuințarea acestei buruieni se răspândi cu atâta repezițiune în întreaga Europă. Atât credințele false, cât și moda au contribuit într'o bună parte cu atât mai mult cu cât întrebuințarea ei era porinită din o așa înălțime. Aci se vede cu prisosință spiritul de unitate în tot ce este rău mai cu seamă în acele timpuri când jeshiții ridicaseră spiritul omenirii la cel mai înalt grad de fanatism religios, înrădăcinând atât de adânc superstițiunile în cât ori ce recomandau popii și vrăjitorii era primit de popor cu multa credință și respect —, se explică ușor cum Caterina de Medicis stăpânită și ea de superstițiunea veacului său, dăduse tutunului o așa valoare în cât îl considera ca medicament universal. Această credință a reginei costă foarte mult, făcu o mulțime de victime în fruntea cărora fu chiar primul său fiu Francisc II-lea, care trebuia să urmeze la tronul Franței după moartea tatălui său. Aceasta fiind întrebuințată fără nici o normă, bolnavul observă la început o ușurare rezultată din faptul că tutunul fiind un puternic antisepic; avea proprietatea a distruge mormul leprei; cum însă el era în același timp și un toxic tot atât de puternic, produce o intxiare prin absorbțiunea în sânge și determină ast-fel moartea viitorului rege. Această victimă însă, nu descurajă pe regenta Franciei care atribuie moartea fiului ei voinței lui Dumnezeu.

La tronul Franciei Carol al IX-lea urmă al II-lea fiu al Catherinei; aceasta fiind minor regenta rămase tot în mâinele mamei sale. Cu prilejul unui catar al foselor nasale de care suferea regele, regina se grăbi a'i recomanda universala sa doctorie în formă de praf pentru a fi prisat. Prisa eșită astfel din inspirația medicală a reginei făcu încă o victimă. Carol al IX-lea făcând la început o întrebuințare moderată a tutunului, boala părea că merge spre bine; crezind însă că luindu-l în cantitate mai mare ar putea să se vindece mai repede căzu victima acestui abuz.

Afară de aceste nenorociri, cruzimele ordonate de această regină în delirul ei provocat de nicotină sunt istorice. Masacrul de la Saint-Bartélemy, una din cele mai odioase crime imaginată de un creier, a fost combinată într'un delir produs de nicotină.

Tutunul, pe lângă adoratorii ca Catherine de Medicis, a avut și foarte mulți vrăjitori printre care se numără somități

științifice care au căutat să arate tot-d'una relele pricinuite de această buruiănă. Foarte multe capete încoronate de asemenea au fost contra tutunului și au căutat să înlătore răul obicei al fumatului care se lățise cu atâta ușurință și făcea atâtea victime.

Primele demersuri pentru înlăturarea lui au fost făcute la 1520 de Ludovic al XIII-lea care observind relele ce pricinuia această plantă și spre a-i limita întrebuințarea, o învoi numai farmaciștilor. În Anglia Iacob I, un vrăjmaș al tutunului închise, și decapită pe Walter Raleigh, care ajutat de regina Elisabeta răspindea și recomanda din toate puterile întrebuințarea anterioară.

În Orient persecuția a avut loc cam la fel. Sultatul Amurat al IV socotind că fumul de tutun îmbată și Coranul oprind beția, interzise fumatul tutunului și ordonă tot odată și pedepse pentru cei dovediți că ar călca ordinul lui. La 1670 Sultatul Mahomed IV supraveghea în persoană executarea dispozițiilor; se spune că, dacă iuținea un fumător pe drum, punea să-l lege o legătură cu foi de tutun de gât și l' spinzura în piață după ce i-se introducea și o pipă până în fundul naului.

În Persia, Șahul Abbas practica cam tot în acest fel pedepsele.

Toate aceste pedepse nu au avut însă efectul de a micșora numărul fumătorilor. Din contra, ei se înmulțiau.

PARTEA ECONOMICĂ.

Stupăritul

Prelegere populară.

(Urmare).

Inceputurile aceste se fac așa: Avem două scândurici oable pe margini și nu așa late ca cele de rame, dar așa de lungi ca cele din partea deasupra a ramelor. Întoarcem rama cu partea de jos în sus și așezăm cele două scândurele una de o parte, și alta de cealaltă parte a scândurei dela rama pe care voim a face începutul de faguri, de așa ca la mijloc între ele se rămână în lungul un loc gol cam atât cât socotim că e de lipsă să se facă fagurul. Turnăm dealungul în acest loc gol ceară topită. Marginile celor două scândurele ce le folosim spre a da forma începuturilor de faguri, să fie udate puțin ca se nu se lipească ceara de ele ci numai de scândurelele ramelor. Sleindu se, luăm scândurelele de formă și începutul e gata.

Mierea și ceara. — Pentru a dobândi miere aveau curată, cum am zice de întâia calitate, alegem numai fagurii cei albi curați și fără pul de albine (căței, pastură); pe aceștia îi punem ca să se scurgă de sine într'un vas curat și mierea scursă este o miere cum nu se poate mai bună.

Fagurii astfel scurși, îi stoarcem apoi cu mâna după ce i-am încălzit încăt-va la foc (la casă că nu avem mașină de stors), dar mierea ce o dobândim acum e de o calitate mai inferioară. În amândouă cazurile, după ce s'a așezat miere în vasul ce o am stors, boștinele (rămășițe de faguri ș. a.) se ridică deasupra, de unde cu o lingură le înlăturăm.

Spre a cunoaște mierea că e curată sau ba, punem într'o sticlă o lingură de miere și 3 de spirt curat scuturând bărbătește. De se așează pe fundul sticlei în strat turbure, e semn că e amestecată cu făină ș. a. căci mierea curată, în spirt se dizolvă (topește) cu desăvârșire. Mierea curată și bună și astfel se cunoaște că e limpede și se scurge în fire subțiri când e proaspătă, iar mai

târziu are o culoare albă străvezătoare, totdeauna însă e dulce și cu gust plăcut.

Spre a putea păstra mierea timp îndelungat în stare proaspătă, trebuie pusă în vase curate și legate bine la gură cu hârtie de pergament ca să nu răsbata aerul și la loc cât se poate mai svintat, căci la loc umed (în pivnița ori airea) ea are însușirea că sbea toată umezeala și se înăcrește.

Din fagurii albinelor facem ceara. Ceara o dobândim astfel: punem fagurii storși de miere în o căldare (sau alt vas potrivit) cu apă la foc. Topindu-se, o străcurăm prin o cârpă de pânză rară în alt vas cu apă rece în care se sleaște ceara pe deasupra apei. Voind a dobândi ceară aveau curată, n'avem de cât să mai urmăim cu ea încă odată precum s'a spus, când apoi o adunăm frumos și voind a-i da forme, o punem în vase anume cu cari încălzindu-o din nou puțin, după ce se sleaște capeta forma acestor vase. (Va urma.)

Concurs.

Pentru ocuparea unui post de învățător (învățătoare) ordinar și a postului de învățătoare suplentă pentru lucrul de mână la școala civilă de fete a Asociațiunii ș. publice concurs.

I. Doritorii (doritoare) de a ocupa postul de învățător (învățătoare) ordinar au să prezinte comitetului Asociațiunii (Sibiu, str. Morii nr. 8) următoarele documente:

1. atestat de botez;
2. document despre calificatiunea cerută prin legea statului având preferință celor ce au calificatiune specială pentru limbă și istorie (nyelv és történetudományi szakcsoport);
3. arătarea despre studiile pregătitoare și ocupațiunea de până acuma;
4. să dovedească că posedă

Concurentul (concurenta) les va avea să observe dispozițiunile statutului de organizare al școlii.

Învățătorul ordinar, până când e provisor, primește salariu anual cor. 1400 — solvit în rate lunare anticipative și cor. 300 bani de cuartir, solvit în rate trimestriale, iar devenind definitiv primește salariu anual cor. 2000, bani de cuartir cor. 600, 5 cuincenale la cor. 200 și drept de pensiuie dela stat, unde va solvi taxele prescise; în școala provisorie primește salariu anual cor. 800 și întreaga întreținere în internatul școlii, iar cea definitivă primește salariu anual cor. 1200, întreaga întreținere în internat, cuincenale și drept de pensiuie ca învățătorul. Învățătoarea, locuind în internat va avea să dea directoarei mână de ajutor la agendele internatului.

II. Doritoarele de a ocupa postul de învățătoare suplentă pentru lucrul de mână au să înainteze:

- a) atestat de botez;
- b) document despre calificatiunea cerută prin legea statului pentru ocuparea posturilor de învățătoare la școlile civile;
- c) arătare despre studiile pregătitoare și despre ocupațiunea de până acum;
- d) atestat despre cunoștința în teorie și în practică a lucrului de mână;
- e) să dovedească că vorbește bine românește și ungurește, eventual și nemțeste.

Vor fi preferite acele concurente, care — pe lângă calificatiunea și lucrul de mână — mai au calificatiune din oare-care categorie de studii, înosebit din grup limbilor.

Învățătoarea suplentă primește o muneratie anuală de cor. 600, solvită în rate lunare anticipative, și întreaga întreținere în internat.

Învățătoarea angajată va avea să dea directoarei mână de ajutor la agendele internatului.

Terminalul de concurs expiră la 15 august a. c. st. n.

Posturile sunt a se ocupa cu 1 februarie a. c. st. n.

Sibiu, din ședința dela 2 Iulie 1903
comitetul central al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român
Iosif Sterca Șulufu, I. Beș
secretar

La congregație.

Congregațiunea extra-ordinară a comitatului Arad este convocată pe Joi în 23 Iulie 1903, calend. nou, dimineața la 9 ore.

Membrii români sunt poștiți pe aceasta cale a participa la congregațiune, iar în președerea congregațiunii, la consultarea asupra obiectelor din serie, — în locul obicinuit.

Arad, 17 Iulie 1903 st. n.

Mihailu Velicic. Traian Vașianu.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 17 Iulie n. 1903.

Știri personale. Dl. Dr. N. Oncu directorul „Victoriei” din Arad, ca în toți anii, așa și acum s'a dus la Karlsbad pentru a-și întări sănătatea. D-a-a plecat ieri și va sta departe până pe începutul lunii Septembrie. Dorim veneratului nostru fruntaș să petreacă bine și să se întoarcă acasă voinic. — Dl. George Popovici, asesor referent și protopop al Siriei s'a întors ieri de la băile din Pöstyén, de unde au plecat mulți oaspeți în urma inundărilor mari ale râului Vag, cari s'au făcut stricături mari și la băi.

Constatăm cu plăcere, că în numărul ce ni-a sosit azi, „Drapelul” din Lugoj osândește în chipul cel mai aspru purtarea protopopilor români Dr. Putici și Traiță din Temișoara, cari s'au dus la Budapesta în deputație cu Jidovii, să roage pe Khuen-Héderváry a primi să fie ales deputat al Temișoarei.

„Drapelul” spune că protopopii cari sevrănesc astfel de fapte rușinoase, mai bine să depună patrafrul și noi tot de părerea aceasta suntem.

Ministrul-presedinte — deputat. Eri Joi, a avut loc în Timișoara alegerea de deputat în locul fostului ministru Fejérváry, care abdicase de mandat. Precum era de prevăzut, ales a fost prim-ministrul Khuen-Héderváry, care a intrat 847. Socialiștii — pentru onoarea steagului — l-au candidat pe Bokányi, care n'a primit însă decât 20 voturi. S'au făcut dară de ris cu candidatul lor vreiu. — Mandatul va fi predat prim-ministrului prin o deputație solemnă.

Jurământul regesc. O întrebare frământă azi toate mințile, disolvă-se-va dieta în 10 ori ba? B. Napló, serie în privința asta, că M. Sa l'ar fi chemat zilele aste la sine pe comitele Vaszary și l'ar fi întrebă că oare poate să deaceastă disolvare cu jurământul regesc. Vaszary i-ar fi răspuns că nu. — Știrea pare a fi însă scorțitură, căci din Bolton-Füred se depeșează că primitele petrece acolo de 2 săptămâni și n'a părăsit băile nici pentru o zi.

In Bistrița, în locul devenit vacant prin moartea lui Elger Karoly, va candida de deputat cu program guvernamental Knalez Godofred, actualul vice-comite al comitatului Bistrița-Năsăud.

Atentat în contra unui dignitar bisericesc. Din Zagrab se depeșează, că în contra canonicului Mattonet s'a făcut un atentat de dinamită. Mattonet noaptea o bombă a fost așezată sub poarta în care șede canonicul. Bomba a explodat cu șgomot asurzitor, sfărâmând poarta întreagă. Locuitorii speriați, de jumătate goi au grăbit în stradă. Panica a fost de nedescris. Din norocire exploziunea n'a avut urmări mai grave. Făptuitorii nu se știu încă; se crede însă că atentatul e act de răzbunare.

Kossuth Ferencz, în urma neînțelegerilor ce sunt în partidul Kossuthist

și-a dat dimisia din presidenție și unele foși spun că se va duce pe vremea mai îndelungată în — Italia.

Inmormântarea lui Kállay. Fostul ministru comun de finanțe, Kállay Benji Eri Joi, a fost înmormântat în Budapesta. A luat parte public numeros și distins. M. Sa a fost reprezentat prin arhiducele Iosif August.

Cercetare. La Oradia-Mare, unde Duminea trecută au fost mari tulburări, luându-se la bătaie kossuthiștii cu liberalii, așa că deputatul kossuthist Barabás a fost fugărit, la otelul unde stătuse s'au spart toate ferestrele ear rânjiți au fost foarte mulți între cari și soldați, s'a pornit cercetare pentru a se afla vinovații. De ocamdată sunt în arestul poliției 7 inși, cei mai mulți calfe de meșteșugari, socialiști. Căci socialiștii se apucaseră să dea cu petri în armată, dar husarii i-au împărțiat apoi, bătându-i cu latul săbielii, încât sunt plinu spitalele cu voinicoșii unguri cari credeau să-și bată joc de armata împărătească.

Un preot slab. Din Reșița primim o corespondență mai lungă cu privire la purtarea preotului Hoza. Deoarece ce asta e a patra dezastru pe care l'au avut pe el publicat pe celelalte pentru că am vrut să crățăm pe el Hoza, dar vedem că poporul e tot nemulțumit, scoatem următoarele din corespondența d'acum:

Cu datul de 24 Octomvrie 1902 sub nr. 2563 a fost strict oprit din partea Ven. Ordinareat și i-s'a zis dacă în viitor va mai funcționa la rom.-catolic în va tras sub cercetare disciplinară. Cu toate acestea preotul Hoza tot în Duminea trecută a făcut liturgia la 9 și isprăvind-o în fuga mare s'a grăbit de a mers la biserica rom. cat. căci acolo a fost o slujbă festivă și păradie mare. Acolo contrari ordinațiunii consistoriale, cum o dovedește lumea ce a fost de fapt, precum și foile locale, a luat parte cooperând la serviciul divin. Rogu-te părinte acolo puțin aveai răbdare, dar în biserica d-tale nu poți avea nici atâta răbdare să aștepti, până se gata slujba dumnezeiască, ci faci motive la mueri în decursul aceleia și conturbi pe cantori cum m'at conturbat și pe mine în oficiu în ziua de Crăciun după liturgie când numărăm banii ce au încurs, ear ca să faci și viri procedurii d-tale, mă mai acuzați și pe nedrept cu scopul de a mă băga în pușcărie. Dumaezau însă a voit ca dreptatea și adevărul să învingă și așa eu am fost eliberat. Acuzați pe cantori pe nedrept. În biserica noastră nu ai răbdare să asculti cântările noastre bisericești, ba mai sfătuiști pe cantori ca să nu vină dimineața la utrenie căci atunci ține slujba prea mult.

Vezi părinte! acestea sunt cauzele pentru cari cântăreții și poporul nostru afară de vre-o 2-3 Ruteni (cari din când în când mai vin câte-odată la biserică) dintre Români de rău și urății d-tale nu vin la biserică. De nu crezi întrebă pe membrii comitetului nostru bisericesc de ce nu se arată barem ei pe la biserică de vre-o 3 ani de zile.

Tot asta o cauza pentru carea veni tele bisericești au scăzut, așa d. e. venitul anual al țesului dela 80 flori a ajuns la 15-20 flori anual, decând ai venit d-ta ca popă la noi.

Nu mai înșirăm și altele, după-ce l'asă preotul Hoza, afară de repunerea amvonului altă poruncă consistorială nu a observat, după-ce Ven. ord. prin ordinațiunea sa de sub Nr. 2563 1902 sub punerea sub cercetare disciplinară l'a oprit de a mai funcționa la rom. cat., ear preotul Hoza, nici în seamă nu bagă poruncile mai marilor săi; după-ce și prin aceasta numai cu exemplul de supunere și ascultare cu cari datorează superiorilor bisericești nu permerge poporului său: sperăm ca Ven. ord. din Lugoj esecutându-și ordinațiunea sa, va face rânduială pentru-ca comuna noastră bisericescă să nu se prăpădească.

Vom vedea. Mihailu Miarcea, episcop primar gr. cat.

Din Oravița primim următoarele: În 20 Iulie 1901 s. v. am fost numit de on. com. parohial ca naș al sfințel noastre biserici gr. ort. După datorile strămoșești, m'am hotărât dimpreună cu dl Ioan Cotirla și fiul, ca să facem pe ale noastre spese tractul de jos complet al templei,

ce a ajuns la o sumă de 800 cor. adecă eu subscrișul am solvit în bani gata 400 cor., măiestrul sus numit. Și de 400 cor. au dăruit dl Ioan Cotirla și fiul în lucru, spre pildă în sculptură, ce fiul său a lucrat în atelierul său; dar nu cum a fost dat publicității de dl Carol Pavlovič că prin contribuții particulare ale parohienilor s'ar fi făcut. Așa dară numai adevărul voiesc de a se aduce în public, să se știe că prin cine s'a făcut templu bisericii mai mult de jumătate, căci restul stă tot neisprăvit. Ioan Crăciun, farbar și membru în comitet.

Invitare. Inteligența și tinerimea academică română din comitatele Satmare și Ugocea cât și din alte părți, arangiază cu ocaziunea adunării generale a „Asociațiunii” un bal în Baia-Mare la 10 August a. c. în sala festivă a hotelului orășnesc. Anunțul acesta servește și de invitare pentru on. public românesc.

Venitul curat e destinat pentru fondurile „Asociațiunii”. Din ședința plenară constituită pentru arangia ea festivităților sociale, ținută în Baia-Mare la 26 Iunie 1903.

Comitetul.

Inceputul balului la 8 ore seara.

Invitarea la persoane nu se liberază, nici bilete de familie.

Biletul personal: 2 cor.

Ordul dansurilor se vor distribui sara la cassă.

Musica o dă capela lui Christóf din Bistrița.

În pauză se vor produce jocurile istorice naționale „Călugerul” și „Bătuta”.

Din ședința comitetului, ținută în Baia-Mare la 26 Iunie 1903.

Dr. Lucaciu,
secretar.

George Suta,
director.

Petrecere. Reuniunea femeilor române gr. ort. din Hunedoara aranjază petrecerea de vară Duminea, la 19 Iulie n. a. c. în pavilionul din grădina d-lui Adolf Strauss din Hunedoara. Inceputul la 5 oare p. m.

1500 oameni inecați. Din America vin știri despre o îngrozitoare catastrofă, ce s'a întâmplat în parcul dela Oakford. Parcul acesta zace într-o vale, lângă care pe un deal e un lac mare. Lacul e despărțit de valea asta prin un iaz puternic. În ziua catastrofei mulțime de excursioniști din Pittsburg petreceau în acest parc. A venit o ploaie grozavă care i-a silit să se îndesule în unicul restaurant al parcului. În urma ploii însă lacul a crescut în așa măsură, încât a sfărâmat iazul și apa a inundat valea întreagă. Hotelul s'a surpat îngropând toți oaspeții sub ruine. Se vorbește că ar fi perit mai bine de 1500 persoane.

Avis conducătorilor de coruri! Se caută un individ, apt de a înfrunța un cor vocal bisericesc, de țărani, în comuna Dolova comitatul Torontal. R. floctanții să se adreseze către dl Romulus Roman, învățător în Dolova.

Donațiunile de 30 milioane. Americanii sunt foarte do-nici când e vorba de instituții culturale. Din Londra se scrie acum că miliardarul Morgan, despre care se știe că a dat faliment, a dăruit 30 milioane pe sarma unei galerii de tablouri, ce se va înfrunța în Londra.

Statutele lui Iules Simon. Duminea trecută a fost desvălțată în Paris statutele marelui sociolog Iules Simon, ridicată înaintea casei în care șzase. Au fost de față și mai mulți ministri.

Mulțumită publică Adânc impresionat prin pierderea regretatei mele mame — soacre, neputând în particular da expresiune mulțumitel mele, numărândul mei stimatori și amicii, cari din încredința onomastică mele m'au felicitat; exprim pe această cale tuturor mulțumirile mele și dau asigurarea deosebită mele stimei și amiciei. B. Comog, la 1/14 Iulie 1903. P. Minulescu, protopresbiter.

— Cu pri'eju petrecerii meseriagilor români ținută Duminea trecută în „Casa națională” din Arad, au binevoit a supra-solvi d-nii: Dr. Iustin Suciu 1 cor. și Pavel Dobru: 2 cor.

Avis. Afându-se pe Valea Almajului în toate comunele pruce multe și mai ales de toamnă din care să poate fabrica presmet (trușie) și rachiu cel mai gustos și prun: uscate.

Domnii binevoitori pot să vină fără amănare ori în ce comună și mai ales în mijlocul Almajului la Prilipez afându-se cel mai potrivit. Doritorii să pot adresa cu ori-ce întrebare și bucurare le vor răspunde. Adresa mea: D. Alexa Zaberca, Prilipez, per Bozovic.

Înainte de a merge în vilegiatură ori în călătorie: privește necondiționat expoziția de utensilii de voiaj a marelui magazin alui Porter Vilmos din Arad strada libertății. Suntem convinși, că va găsi acolo multe obiecte de folos, de care va avea lipsă. Geamantane mari și mici, îmbrăcate în pânză impenetrabilă, cofere patent Mädlar, corfe de trestie, articole de toaletă, perii, peptene, articole de scaldă, pălării de pae, jocuri de sport etc. cu un cuvânt tot ce se poate închipui. Sunt apoi tot felul de ghete ușoare din piele veritabilă de ch-vraux frances și ghete pentru ture mai lungi dar cu toate a-este cu șic și elegante. Ieftinătatea mare și asortimentul bogat toate acestea fac recomandabilă cercetarea marelui magazin alui Porter Vilmos din partea oricărui.

O epistolă. Stimatul Domn Albert Müller, Budapesta Str. Vadász V. Nr. 42/k.

Am primit crucea inventată de D Voascri și vă rog să primiți sincerile mele mulțumiri; de-oarece prin invenția D Voascri și V-ați îndurat de mine. Rog pe bunul Dumnezeu să Vă binecuvinteze pentru aceasta. Cu deosebită stimă Matei Dirkit.

Această scrisoare a primit-o adresatul care e inventatorul crucel electromagnetice R. R. Nr. 86967, care invenția are efect vindecător contra igiasului, reomel, astmel, șgărciului de inimă etc.

Cea mai nestricăcioasă cremă pentru înfrumășarea tenului e crema de flori de liliac, un borcan costă 1 coroană.

Pudră de flori de liliac 1 cutie 1 cor.
Săpun de flori de liliac bucata 70 fl.
Pasta luno 2 cor.
Pudra luno 2 cor.

— Mijloc sigur contra durerilor de stomac, a șgărciunilor și a catarurilor de stomac, contra boalelor învechite de stomac și contra lipsei poștei de mâncare, pe urmă un mijloc sigur purgativ fără dureri: e ceaiul întărit de stomac al farmacistului Kossuth. O cutie de probă 1 cor. 20 fl.; o cutie originală 2 cor.

— Contra guturaiului, tusei, răgușelei, șlegmei și a afecturilor laringilor are un efect miraculos pastilele de pept Senega. Se pot găsi în farmacia „Verg Maria” alui Kossuth, în Arad Piața Boross Beni 150 (casa Dengl)

PARTEA ECONOMICĂ.

Prețul spiritului din Arad, 16 Iulie.

Spirit rafinat, vânzare mare	118.—
„ „ „ mică	120.—
„ brut vânzare mare	116.—
„ „ „ mică	119.—
100 chilograme borhot uscat	12.80.—13.—

Bursa de grâne din Budapesta

50 chlgr. grâu pe Oct.	c. 7.22—7.23
„ „ „ sâcară pe Oct.	6.23—6.24
„ „ „ porumb pe Aug.	6.25—6.26
„ „ „ ovăș pe Oct.	5.31—5.32

Bursa comerțului cu porci din Kóbánya:

Raport dela 15 Iulie.	
Porci grași (ungari), per. peste 400 Kgr.	104—106 fl
„ „ „ până la 300	—
„ „ „ „ tineri până la 320	112—114
„ „ „ „ tineri „ 250	—
„ „ „ (sârbi) per. peste 260	112—113
„ „ „ „ până la 240	108—110

Red. respons. Ioan Russu Șirianu.
Editor Aurel Popovici-Barcianu.

KALMÁR JÓZSEF

mechanic.

Recomandă

Bicicletele

sale de cea mai bună calitate.

Are în deposit gumă interioară și esterioară de prima calitate, și tot felul de părți constitutive d'ale bicicletelor.

Eftine și pe lângă garanție

efectuește

975 30-

Reparaturi de biciclete,

instalări de

sonării electrice și telefonuri.

Toate pe lângă garanție.

Strada Salacz nr. 2. Telefon nr. 242.

LEDERER LIPÓT

Str. Deák-Ferencz Nr. 30 (Casa Bonci).

Aduce la cunoștința on. public că în magazinul său se afla

TOT FELUL DE MASINI DE CUSUT

dela 32 fl.

în rate săptămânale și lunare. 1018 8-

Tot în atelierul sus numit se primesc reparaturi de mașini de cusut și se găsesc tot felul de aparate.

Cel mai eficient izvor de cumpărare din Arad.

Juvaericele,

bucăți de aur și argint (frante)

bilete de amanet

cumpără pe bani gata cu prețurile cele mai scumpe, sau le schimbă cu alte obiecte.

1005 14-

Deutsch Izidor,

orasornicar și juvaeriu

Arad, Strada Templom.

— Telefon nr. 438. —

O Doamnă tină

cu însușiri bune, priceptoare în economia casnică, carea vorbește și scrie limbile română, sârbă, germană și maghiară, caută post de economă la vre-un domn văduv 1028 2-3 — fără de familie. —

A se adresa la „Viorica“ post-restanta în comuna Uj Moldova, com. Caraș Severin.

LANCSÁRICS JÓZSEF

CIOBOTAR.

— Arad, strada Nagyvárad Nr. 3. —

primește toate lucrările, care aparțin branșei sale, le efectuează după moda cea mai nouă, din materialul cel mai bun și pe lângă prețuri foarte moderate. 948 15-25

Năzuința lui e: ca prin lucrările constințioase să-și păstreze și pe viitor încrederea mășterilor săi.

Reparaturile se execută prompt și cu îngrijire.

Ujváry Árpád,

958 15-25

măsar, tâmplar și lucrător de portaluri, Arad, strada Lázár Vilmos 4.

Se recomandă m. on. public spre executarea a tot felul de lucrări aparținătoare ramurii de tâmplărie, precum aranjamente de prăvălii și birouri, lucrări de clădiri și portaluri din materie uscată pe lungă prețuri cele mai moderate. Executare promptă și solidă.

Reparaturi repede și eftine.

Incunoștințare.

Am onoare a aduce Onorat. public la cunoștință că am deschis în Arad, strada Pöltenberg Ernő Nr. 12

Un atelier de pictat și colorare.

Primește ori ce lucrare de branșă aceasta, dela cea mai simplă până la cea mai luxuoasă. Dispun de excelente puteri de lucru și experiențele mele de ani îndelungați câștigate în orașe mari mă fac să cred, că voiu corespunde în toate cerințelor On. public. În deosebi mă voiu îngriji că și cea mai mică lucrare s'o execută prompt și pe lângă prețuri cât mai moderate. În ce privește prețuri și executare cutesc a rivaliza cu ori-ce firmă. Cerând sprijinul mult Onoratului public, semnez cu distincție stimă:

1004 5-50

Holló Árpád.

2051/1903 tkvi.

Arverési hirdetményi kivonat.

A borosjenői kir. járásbíróség mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy az „Albina“ nagyszabeni takaré- és hitelintézet végrehajthatónak és „Victoria“ aradi takaré- és hitelintézet, úgy Dr. Dénes Jakab buttyini ügyvéd nem különben Schöer Gyula kis-indiai lakos ezennel kimondott a hódosi 5. sz. tjkvbenni ingatlanokra nézve Pop Aronnal szemben kimondott csatlakozó társaság, Pop Aron és Herbej András hódosi lakos végrehajtást szenvedő elleni 1578 kor. tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében az árverést elrendelte, minek folytán az aradi kir. törvényszék és a buttyini kir. járásbíróségterületén fekvő és a hódosi 5. sz. tjkvben A. I. 1-24-6 sor (23-24) 298, 580, 666, 737 hrsz és a hódosi 35. sz. tjkvben A. I. 1 és 4 sor. (99-100) és 514. hrsz. és a hódosi 210. sz. tjkvben A. I. 1 és 4 sor 319/b, 454/b, 675/b és 758/b hrsz ingatlanok 437 korona 397 korona és 672 korona kikiáltási árban az 1903. évi augusztus hó 7-ik napjának délelőtt 10 órákor Hódos községhezátal megtartandó nyilvános árverésen következő feltételek alatt fog eladatni, u. m.:

1.) Ha a kikiáltási áron felül ígéret nem tétetik, az elárverendő ingatlanok a kikiáltási áron alul is el fognak adatni.

2.) Árverelni kívánók tartoznak az ingatlanok becsárának 100%-át, vagyis 84 korona 37 fillér, 39 korona 70 fillér és 67 korona 20 fillért készpénzben, vagy az 1881. évi november hó 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni, vagy az 1881. 60. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál történt előleges elhelyezéséről kiállított elismervényt átszolgáltatni.

3.) Vevő köteles a vételért 3 egyenlő részletben és pedig az árverés jogerőre emelkedésétől számított 15 nap alatt, a másodikat ugyanazon naptól számított 30 nap alatt, a harmadikat ugyanazon naptól számított 45 nap alatt, minden egyes vételári részlet után az árverés napjától számított 6% kamatokkal együtt szabályszerű letéti kérvény kapcsában az 1881. évi december hó 6-án 39425. I. M. szám alatt kelt rendeletében előirt módon a buttyini kir. adóhivatalnál mint bírói letétpénztárnál befizetni. A bánatpénzt a bíróság az utolsó részletbe fogja beszámítani.

Az árverési feltételek többi pontjai a hivatalos órák alatt ezen kir. járásbíróség telekkönyvi hatóságánál és Hódos, Kujed és Berza községek előljáráóságainál megtekinthetők.

Borosjenőn, a kir. járásbíróség mint telekkönyvi hatóságnál 1903. évi márczius hó 7-ik napján.

Koródi,

kir. albiró

1029 1-1

Asigurați: viață, zestre, capital de întreprindere, rente, cazul morții, spese de înmormântare!

Agentura principală în Arad

A BĂNCEI GENERALE DE ASIGURARE MUTUALĂ SIBIENE

„TRANSYLVANIA“

primește oferte pentru asigurări din comitatele: Arad, Bichis, Bihor, Cenad, Caraș-Severin, Timiș și Torontal și le efectuează pe lângă cele mai favorabile condițiuni:

1. În ramul vieții: capitale cu termen fix, rente, zestre pentru fete, capital de întreprindere pentru feciori, pe caz de moarte, spese de înmormântare. Aceste din urmă dela 50-500 cor. se plătesc la moment în ziua morții întâmplată;
2. În ramul focului: clădiri de tot felul, mobile, mărfuri, produse de câmp ș. a.;
3. Contra furtului de bani, bijuterii, valori, haine, recvisite ș. a. prin spargere;
4. Contra grîndinei: grân, secară, orz, cucuruz, ovăș, viă (vinea), plante industriale: cânepă, in, hîmel, nutrețuri, tabac ș. a.

Deslușiri se dau și prospecte se pot primi la agenturile noastre locale și cercuale mai în fiecare care comună și direct prin

Agentura principală „Transsylvania“ în Arad

Strada Széchenyi nr. 1. — Telefon nr. 899.

423 —130

Asigurați contra furturilor prin spargere: bani și tot ce aveți de preț!

A. VERBOS și FIILUL,

Fabricant de mobile

= Arad, Calea Andrássy Nr. 6. =

Filială în Mediaș.

Atrage atenția onor. public și-l roagă să viziteze

= Marele seu magazin de mobile =

dela fabrica augmentată.

Are în magazin mobilele celea mai moderne lucrate în stiluri deosebite; asortiment bogat.

939 17-20

Care e coasa cea mai bună?

Întrebă toți economii, la ce noi le răspundem din convingere

că cea mai bună coasă din lume

e coasa „Bur“ cu marca unui „Bur“ călare, care e pregătită din oțelul cel mai fin și e așa pregătită, încât întrece toate coasele.

Adresa pentru Europa și America întreagă:

WINKLER și GRAUER

Kőbánya, Nr. 34.

Prețurile:		Prețurile:	
65 cm. lungă	1 fl. — cr.	85 cm. lungă	1 fl. 20 cr.
70 „	1 „ 05 „	90 „	1 „ 30 „
75 „	1 „ 10 „	95 „	1 „ 35 „
80 „	1 „ 15 „	100 „	1 „ 40 „

La comande de 5 bucăți se trimite franco. La comande de 10 bucăți franco 1 coasă. Garanție deplină.

Noutate: Cute „Bur“ 25 cr., cute de Ammergan 15 cr.

Prețuri-curente ilustrate gratuit.

904 15-30